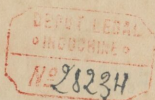

TOAN-ANH

BƯỚC-ĐẦU

KỊCH VUI

1942

Imprimerie AN-THINH
181, Rue du Coton, 181
HANOI

Giá 0\$70

80
Indoch
2734

2734

1957

TOÀN ANH

BƯỚC-ĐẦU

TRẦN VĂN

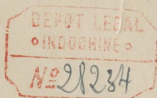
1957

Imprimerie AN-THINH
101, rue de Catin, 101
HANOI

CM 0730

TOAN-ANH

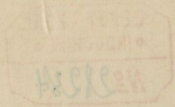
BƯỚC-ĐẦU

KỊCH VUI

1942

Imprimerie AN-THINH
181, Rue du Coton, 181
HANOI

TOÀN-ÂN

BƯỚC-ĐẦU

Sách này in xong ngày 7 Juillet 1942
tại nhà in An-Thịnh, n° 181, Rue du
Coton Hanoi. Ngoài các bản giấy
thường có in năm chục bản giấy Vêlin
đánh dấu từ 1 đến 50. Năm mươi
bản này đều có chữ ký của Tác giả.

Bản số

1942
Imprimerie AN-THỊNH
181, Rue du Coton, HANOI

3 exemplaires
Dépôt Légal
Haut le
août 1942

Thay lời tựa.

Đây là một tập kịch tôi viết đã lâu và tôi sửa chữa lại rất nhiều lần.

Trong rừng văn Nam - Việt, các vở kịch xuất bản rất ít, vậy tôi mong rằng với tập **BƯỚC ĐẦU** tôi cũng gọi là gom góp đôi chút cho văn chương nước nhà.

Tôi rất yêu kịch, tôi đã đọc một cách ham mê những bản kịch của các kịch-sỹ Vi - huyền - Đắc và Đoàn - phú - Tứ, và tôi đã viết tập kịch này một cách rất thân trọng.

Tôi mong rằng các bạn sau khi đọc xong tập **BƯỚC ĐẦU** không đến nỗi phải thất vọng, đây là nguyện vọng của tôi.

Vinh yên, le 28 Février 1942

TOAN-ÁNH

80 Truoch.

2734

Người gặp-gỡ trên xe lửa.

Kịch vui ba hồi của Toàn-Ánh.

Các vai

Nữ — **Thúy**, 17, 18 tuổi

Bằng, chị Thúy độ 22, 23 tuổi

Hậu, bạn của Bằng, trạc 20 tuổi

Liên, bạn của Bằng, 24, 25 tuổi

Bà Hàn, mẹ Liên và Hưng

Nam. — **Hưng**, con trai bà Hàn, em Liên, 22, 23 tuổi

Ông Hàn, ông thân sinh ra Hưng

Tên người nhà

Một người hành khách

Hồi thứ nhất

Sẩy ra ở toa hành-khách hạng ba một chuyến xe lửa Hanoi Thanh-Hoá. Mở màn lên là lúc xe đang chạy. Trong toa chỉ có một thiếu-nữ đang lim dim ngủ gật. Rồi đến một ga tàu dừng lại làm thiếu-nữ choàng thức dậy, nhưng lại lim-dim ngủ ngay, chẳng buồn nhìn ra xem là ga nào. Có một người bước lên toa tàu này.

Cảnh thứ nhất

Thúy, Hưng

Thấy có người lên, Thúy, tên thiếu-nữ đó mở mắt nhìn nhưng trông là một thiếu-niên trẻ tuổi thì nàng lại vờ ngủ. Còn Hưng thiếu-niên đó, sau khi gác valise lên trên chỗ để hành-lý thì chàng nhìn quanh rồi nói một mình.

Hưng.— May quá vừa kịp tàu.

Chàng đề ý đến sự vắng vẻ của toa tàu, và đề ý đến cả thiếu-nữ đang tựa vào thành xe ngủ gật, ngủ vệt. Sau cùng chàng rón rén đến bên thiếu-nữ, rồi ghé mặt xuống, đặt cặp môi của mình lên cặp môi của nàng. Một cái cựa mạnh, Thúy giật chàng ra và chừng chừng nhìn chàng.

Thúy.— Đồ vô lễ !

Hung.— Xin lỗi cô, tôi cứ tưởng . . .

Thúy.— Tưởng là thế nào ? Ông có muốn tôi gọi nhân viên sở hỏa-xa đến không ? Cái cử chỉ của ông lạ-lùng quá...

Hung.— Tôi xin lỗi cô, tôi chót nhớ . . .

Thúy.— Ông chót nhớ lạ nhỉ. Được rồi để tôi nhờ nhân viên sở hỏa-xa can thiệp xem ông giằng nghĩa cái chót nhớ của ông ra làm sao ?

Hung.— Thôi, tôi xin cô bớt giận ! Tôi đã biết lỗi rồi, cô còn nhờ người khác can thiệp làm gì nữa. Nào tôi có làm điều gì mạnh bạo sỗ sàng quá đâu ?

Thúy.— Ông không làm cái gì mạnh bạo sỗ sàng quá ? Nhưng ai cho phép ông được hôn tôi.

Hung.— Thì tôi đã xin lỗi cô mãi còn gì nữa. Cô tỉnh trên một toa tàu vắng vẻ mà ngoài trời thì đẹp như thế kia (Chàng chỉ ra ngoài cửa sổ) lại có một giai nhân nằm tựa mình thiu thiu ngủ . . .

Thúy.— (Cầu kính) Tôi thiu thiu ngủ thì việc gì đến ông ?

Hung.— Xin cô bớt nóng đi đôi chút. Vẫn biết là không việc gì đến tôi, nhưng bỗng dưng bước chân lên tàu được gặp một người nhan sắc như cô, — xin lỗi cô vì cô đẹp lắm, — tôi cứ tưởng là tôi lạc vào một động tiên nào.

Thúy.— Nhưng ông không có quyền tưởng như thế.

Hung.— Vâng, thì tôi cũng biết vậy chứ nếu tôi có quyền thì còn nói năng gì nữa, nhưng chết một nỗi là cái tưởng tượng của tôi nó cứ quên đi mà cho là mình có quyền đấy.

Thúy.— Như thế thì ông cần phải ghim cái tưởng tượng ấy lại.

Hung.— Thưa cô thì tôi đã ghim nó rồi nên từ nãy đến giờ tôi mới yên-lặng mà nói chuyện với cô được. Và tôi nói đến đâu rồi nhỉ ? À, tôi bảo là tôi cứ tưởng là lạc vào được một động tiên nào và trong động có một bà tiên đang giã điệp mơ màng, thì cô tỉnh tôi đừng làm sao được mà không muốn vuốt-ve bà tiên ấy.

Thúy.— (Vẫn giọng hơi cáu) Nhưng mà tôi đã bảo là ông không có quyền được vuốt-ve tôi.

Hung.— Vâng, thì tôi cũng biết thế. Làm gì mà cô phải cáu kỉnh. Đi tàu đường trường mà gặp được một bạn đồng

hành thì ta nên nhẹ nhẹ mà nói truyện với nhau có hơn không ?

Thúy.— Tôi không cần nói truyện với một người như ông.

Hưng.— Một người như tôi thì làm sao. Tôi đã bảo là tôi chót cho trí tưởng tượng nó đi xa quá thì tôi xin lỗi cô. Hay là nếu cô không bằng lòng thì tôi xin trả lại cô cái hôn ban nãy... (Chàng chia mặt ra cho Thúy.)

Thúy.— Chẳng nói năng gì, nàng đưa tay tát đánh đốp một cái vào mặt Hưng) vô lễ !

Hưng.— (Hơi tức) Cô thử nghĩ xem ai là vô lễ ! Tôi đã xin lỗi cô mãi rồi, nhưng cô cứ nhất định chấp-nhất như thế thì tôi làm thế nào được. Ừ cô bảo tôi vô lễ, nếu tôi là người vô lễ thật thì bây giờ tôi xin tát trả cô, cô định sao (Chàng đưa tay xoa má)

Thúy.— Ông mà tát tôi thì không xong, tôi sẽ kêu lên. Hành khách ở toa hàng nhất hạng nhì họ sẽ đổ xuống.

Hưng.— Cô đừng kêu vô ích vì cửa đóng là một (Chàng chỉ hai cánh cửa mà chàng đã đóng tự bao giờ không rõ); điều thứ hai là vì tàu đang chạy nhanh, tiếng ầm ầm sẽ át hẳn được cái tiếng nhẹ nhàng êm dịu của cô, vả lại tôi nói thế chứ có bao giờ ai lại nở tát một người sinh đẹp như thế này.

Thúy.— (Bực tức) Ông lạ thật !

Hưng.— Có cái gì là lạ. Thế nào gọi là chuyển đồ nên nghĩa, chuyển tàu nên quen. Sự tình cô đã run-rủi, cho cô gặp tôi ở đây, thì gì bằng cô nói truyện với tôi cho nó qua thì giờ ngồi trên xe lửa có hơn không,

Thúy.— Tôi đã bảo tôi không nói truyện với ông mà lại.

Hưng.— Không nói truyện với tôi mà cô vẫn đáp lại lời tôi như thường. Thế là cô tự rồi cô mà không biết. Chỉ bằng bây giờ cô cứ nói truyện với tôi để giết thì giờ. Đáng lẽ cô cúi kính cho nó bực mình thì cô cứ nói nhẹ nhẹ một lúc là cô sẽ thấy tôi không đến nỗi là một người vô lễ.

Thúy.— Ông có vô lễ hay không thì mặc ông ! Tôi không nói nữa. Xin ông đừng cho tôi ngủ.

Hưng.— Ấy chết ! Cô lại ngủ à ? Thế thì trí tưởng tượng của tôi lại phải làm việc nữa thì phiền quá.

Thúy.— Chắc là ông quên mất cái tát rồi hẳn, nên trí tưởng tượng của ông. . . .

Hưng.— (soa má) Tôi đã quên thế nào được, nhưng cái tát có là mấy.

Thúy.— (lắc đầu) Ông kỳ quái quá. Thôi xin mời ông ở đây, để tôi đổi vé lên toa hạng-nhì (Nàng đứng lên.)

Hưng.— (cũng lắc đầu) Vô ích ! Cô không lên được, vì tôi đứng chắn cửa thế này vả lại lên làm gì toa hạng nhì cho nó tốn tiền mà lại phải ngồi chung với mấy người hành khách (vừa nói chàng vừa làm ra bộ ngăn Thúy lại)

Thúy.— (Trùn lại vì mấy tiếng hành khách (vừa nói chàng vừa làm ra bộ ngăn Thúy lại) Nàng thở giải) Chán quá !

Hưng.— Làm gì mà chán. Nào ta nói truyện đi cho vui.

Thúy.— (Không đáp lời chàng) Mãi chẳng đến ga để xem có ai lên nữa không.

Hưng.— Cô đừng mong vô ích. Nếu có ai lên-tôi sẽ có cách làm cho người ta không ở toa này.

Thúy.— (Ngạc nhiên) ông làm như ông là người của sở xe lửa

Hưng.— Người của sở xe lửa hay không rồi cô sẽ rõ.

Tàu đã đến một ga, đỗ lại

Cảnh thứ hai

Vẫn hai người trên. Thêm một người hành khách.

Tàu đỗ. Một người ở ga lên Hân nhìn hết Hưng đến Thúy rồi hẳn xếp valise để đứng ra cửa sổ ngó ra ngoài. Thúy mừng và đã có cứu tinh. Nàng nhìn Hưng như thử-thách. Còn Hưng thì ung dung ra hỏi vé người hành-khách mới lên.

Hưng.— Thưa ông, ông làm ơn cho xem vé.

Người hành-khách.— (Quay lại nhìn Hưng từ đầu đến chân) Thưa ông. . .

Hưng.— Tôi đi soát vé cho sở xe lửa.

Người hành-khách.— Thưa ông (vé của tôi vé hạng ba) đi Thanh - Hoá.

Hưng.— Vâng xin ông làm ơn cho tôi xem.

Người hành-khách.— (Ngập-ngừng rồi đưa vé cho Hưng)
Thưa ông đây.

Hưng.— (Cầm lấy vé xem, rồi bảo) ông chờ tôi ở đây một lát.
(Mở cửa toa đi lên toa hạng nhì.)

Cảnh thứ ba.

Còn lại Thúy và người hành - khách

Người hành-khách.— Thưa cô, đây là người đi soát vé ?

Thúy.— Cái đó, tôi cũng chẳng hiểu vì tôi cũng là một hành khách đi tàu như ông.

Người hành khách.— Thế ông ta không hỏi vé của cô ?

Thúy.— Thưa ông không. Từ lúc ông ta lên đến giờ không thấy ông ta hỏi vé tôi.

Người hành khách.— Ông ta cũng ở một ga lên.

Thúy.— Thưa ông phải. Ông ta ở ga gì gần Hanoi lên, tôi quên mất rồi.

Người hành khách.— Thế thì ông ta cũng là một người hành khách như tôi.

Thúy.— Có lẽ đúng.

Người hành khách.— Là hành khách sao ông ấy lại có quyền hỏi vé tôi ?

Thúy.— Cái đó tôi cũng chẳng hiểu nữa.

Người hành khách.— Mà quái sao ông ta lại mang vé của tôi đi đâu.

Thúy.— Hay là ông có sự gì gian lận ở trong vé.

Người hành khách.— Không, tôi lấy ở ga lên thì còn có gì là gian lận nữa. Hay là ông ta đánh lừa tôi để chiếm đoạt cái vé.

Thúy.— Không có lẽ. Một người như thế không thể là một người đi lừa được. Hành lý của người ta còn cả kia (Nàng chỉ vào cái valise của Hưng) Ông thử chờ một lát xem sao.

Vừa lúc ấy, cửa toa tàu mở.

Cảnh thứ tư.

Vẫn hai người trên. Thêm Hưng.

Cửa mở ra. Hưng bước vào tay cầm cái vé hạng nhì.

Hưng. — (Đưa vé cho người hành khách). — Xin lỗi ông nhé. Chắc ông chờ cũng lâu đấy nhỉ. Người phát vé họ làm chậm quá.

Người hành khách. : (Cầm lấy cái vé) thưa ông vé của tôi vé xanh kia mà. Ông trả nhầm tôi.

Hưng. — Không, tôi không nhầm đâu. Có lẽ ông nhầm đấy. Ông đưa cho tôi vé nào tôi lại trả lại ông vé ấy.

Người hành khách. — Vé của tôi không phải màu này. Nó màu xanh. Vé của tôi hạng ba kia mà, đây là vé hạng nhì.

Hưng. — Thế thì có lẽ người phát vé ở ga họ đưa nhầm cho ông. Ông thử xem lại xem có phải đi Thanh Hóa không ?

Người hành khách. — Phải, vé đi Thanh-Hóa đấy !

Hưng. — Thế thì chắc người phát vé họ đưa nhầm cho ông !

Người hành khách. — Không, họ không đưa nhầm vì lúc này tôi đã xem lại rồi.

Hưng. — Chắc ông trông nhầm. Nhưng họ nhầm thế này càng hay cho ông chứ gì. Lên toa hạng-nhì ngồi chẳng sướng hơn ở đây à ? (Chàng mở cửa).

Người hành khách. — Vâng thế thì tôi lên toa hạng-nhì vậy. Rõ lạ lùng quá.

Hắn lên toa hạng-nhì.

Cảnh thứ năm.

Còn lại Hưng và Thúy.

Thúy cũng ngạc-nhiên về sự thay đổi vé, nhưng nàng hiểu ngay khi người kia đi khỏi, nàng hỏi Hưng.

Thúy. — Sao ông lạ-lùng thế. Ông phí-tiền đi đổi vé cho người ta là cái nghĩa lý gì ?

Hưng. — Còn là nghĩa-lý gì nữa. Tôi muốn được ngồi riêng với cô ở toa hạng ba này : tôi không muốn một người thứ ba nào được chiêm ngưỡng cái sắc đẹp của cô từ đây đến lúc xuống

Thúy.— Ông vô-lý quá. Ông làm như tôi là của riêng ông không bằng.

Hưng.— Ấy chết, tôi đâu giám thế, nhưng tôi muốn rằng nếu sự tình cờ đã run rủi cho tôi được hạnh ngộ với cô ở chuyến tàu này đến nỗi trí tưởng tượng của tôi đã đi hơi xa một chút, thì tôi phải giữ lấy may mắn mà Phật, Trời đã ban cho tôi cho đến khi tôi xuống hoặc cô xuống. À, nhưng cô xuống ga nào ?

Thúy.— Tôi chẳng xuống ga nào cả.

Hưng.— Lại nhỉ, cô ở lý trên tàu à ? Sao cô giống tôi thế.

Thúy.— Giống ông là nghĩa thế nào ?

Hưng.— Là nghĩa tôi cũng không xuống ga nào cả. Thế thì càng hay, chúng ta cứ ngồi ở toa này mãi mãi.

Thúy.— Ngộ tôi lại xuống ?

Hưng.— Thì tôi cũng lại xuống chứ có khó gì. Nhưng cô sẽ xuống ga nào ?

Thúy.— Tôi xuống ga nào thì ông hỏi làm gì ?

Hưng.— Hỏi để biết chừng còn xa hay gần nữa thì cô sẽ xuống để tôi còn liệu câu truyện.

Thúy.— Ông còn liệu câu truyện ?

Hưng.— Vâng, tôi liệu để xem nếu còn xa thì câu truyện sẽ giải, nhược bằng nếu chỉ còn gần thì tôi sẽ rút bớt câu truyện đi.

Thúy.— Nhưng mà tôi không nói truyện với ông.

Hưng.— Có can gì điều đó ! Tôi sẽ nói một mình, còn cô ngồi nghe.

Thúy.— Tôi cũng không nghe !

Hưng.— Ấy chết, sao cô đại dột thế. Không nghe ngồi như vậy sẽ buồn ngủ, mà buồn ngủ thì mắt cô sẽ lim-dim, mà mắt cô đã lim-dim thì nguy cho tôi lắm, trí tưởng tượng của tôi nó sẽ làm việc thì phiền quá.

Thúy.— Ông này đến hay nhỉ. Ông tưởng, ông cứ dọa tôi thế là tôi sẽ sợ ông hẳn.

Hưng.— Có phải là tôi dọa cô đâu. Tôi phải cái trí tưởng tượng nó chăm chỉ quá nên tôi nói để cô hay đấy chứ. Và lại còn gì hơn là cô nói truyện với tôi. Quên thì giờ là một, đỡ buồn ngủ là hai này. Vậy chứ cô sẽ xuống ga nào.

Thúy.— Tôi xuống ga nào cũng được.

Hưng.— Thế thì cô không có vé à ?

Thúy.— Sao tôi lại không có vé, để tôi đi tàu chịu hẳn

Hưng.— Như vậy thì cô thử xem lại xem cô xuống ga nào ?
Hay là nếu cô không muốn xem thì cô đưa đây tôi xem hộ.

Thúy.— Ông không phải là người soát vé.

Hưng.— Đã đành rằng thế, nhưng tôi có soát vé của cô đâu.
Có cái tôi sợ quên không nhớ là mình xuống ga nào, thì tôi muốn xem lại hộ cô.

Thúy.— Tôi xuống ga nào mặc tôi. Việc gì mà ông hỏi mãi thế.

Hưng.— Thế ra cô nhất định giấu tôi, nhưng rồi cô xem cô sẽ không giấu nổi đâu. Tôi đã muốn là phải được.

Thúy.— Ừ bây giờ ông thử muốn đi xem có được không ?

Hưng.— Sao lại không được ? Cô cam đoan với tôi này.

Thúy.— Làm gì tôi lại đi cam-doan như thế. Ông biết được thì ông tài.

Hưng.— Thật nhé. Tôi thì tôi xuống Ninh-Bình ?

Thúy.— (Rất mình) Ông xuống Ninh-Bình.

Hưng.— (đề ý) Vàng tôi xuống Ninh-Bình, nhưng sao cô lại rật mình thế ? Hay là cô cũng xuống Ninh-Bình.

Thúy.— Ông nhầm. Tôi có rật mình đâu.

Hưng.— Vàng thì cô không rật mình, nhưng mà tôi đã có cách.
(Chàng kéo cái valise của *Thúy* để ở trên nơi gác hành-lý xuống).

Thúy.— Ơ kia, sao ông lại lôi valise của tôi xuống thế.

Hưng.— (Đọc cái étiquette, rồi mừng ra nét mặt) À đây rồi, cô cũng xuống Ninh-Bình thật. Tên cô là Lư-thị-Thúy.

Thúy.— (Giằng lấy cái valise) Thế là cái nghĩa lý gì ? Có ai đọc đến tên ông không mà ông lại đọc tên tôi.

Hưng.— Tại cô không cho tôi biết là cô xuống ga nào, nên tôi muốn biết địa chỉ của cô. Còn như tên tôi là Vũ-văn-Hưng đấy, cô muốn đọc thì đọc.

Thúy.— Tôi đọc tên ông làm gì ?

Hưng.— Tại cô bảo « có ai đọc đến tên ông không » nên tôi nói cho cô biết để cô muốn đọc thì đọc, kéo lại oán !

Thúy.— Ai thêm oán ông.

Hưng.— Cô không oán tôi thì càng hay, nhưng sao cô hay cáu với tôi như vậy)

Thúy.— Ông có những cử chỉ như thế ai mà khỏi cáu.

Hưng.— Đầu đuôi cũng chỉ là tại cô cả. Bây giờ chẳng hay cô về Ninh-Bình có việc gì ?

Thúy.— Ông hay hỏi lẫn lẫn quá. Tôi có hỏi ông về Ninh-Bình có việc gì đâu ?

Hưng.— Cô không muốn hỏi là tùy ý cô, còn như tôi về Ninh-Bình có việc gì, tôi có thể nói cho cô rõ được lắm. Tôi về đi xem mặt vợ chưa cưới của tôi.

Thúy.— (Hơi đề ý đến câu truyện) Thú nhỉ, chắc là ông thích lắm đấy nhỉ.

Hưng.— Thích quái gì ! ở nhà các cụ gọi về thì tôi về chứ đang ở Hanoi về Ninh-Bình thì thật là buồn lắm. Nhất là tôi không bao giờ lấy người mà tôi không yêu chỉ do cha mẹ kén trợn.

Thúy.— Sao ông lại thế ? Người mà hai cụ kén trợn cho ông chắc là phải xứng đáng lắm.

Hưng.— Xứng đáng hay không thì có làm gì. Lấy nhau thì cần phải yêu nhau đã chứ.

Thúy.— Chắc là ông đã yêu ai rồi hẳn ?

Hưng.— (Mỉm cười) Từ trước đến giờ thì chưa, nhưng từ lúc lên tàu đến giờ thì tôi bắt đầu yêu ngay một người.

Thúy.— Ô kia ! Xin ông nói truyện cho đứng đắn một chút

Hưng.— (Cầm lấy tay Thúy, Thúy giằng ra không được) Em Thúy sao em vô tình thế. Anh xin thú thật là anh đã yêu em lắm.

Thúy.— (Cổ giằng tay ra) Ông bỏ tôi ra, kia ! Tàu đã đến ga rồi đấy !

Trong lúc hai người nói truyện, tàu vẫn chạy và đã đỗ ở nhiều nơi. Bây giờ tàu vừa tới ga. Tiếng còi tàu. Hưng bỏ tay Thúy nhìn ra thì là ga Ninh-Bình.

Hưng.— Ô ! Sao mà chóng thế !

Thúy.— Ông làm tôi sợ quá.

Hưng.— Anh xin lỗi em.

Chàng hai tay xách hai cái valise một cái của mình, một cái của Thúy. Hai người cùng bước ra cửa toa tàu.

Thúy.— Đây đã đến ga, xin ông đừng gọi như vậy.

Hưng.— Nhưng . . .

Thúy bước ra trước, Hưng theo sau. Tiếng chân bước rầm rầm và lại còi tàu sắp chạy. Giữa lúc ấy.

Hạ màn

Hồi thứ hai.

Cảnh nhà trong một nhà phong lưu ở Ninh-Bình : Nhà ông bà Hàn, thân sinh ra Hưng. Hồi này xảy ra sau hồi trên độ một giờ sau.

Cảnh thứ nhất.

Bà Hàn, Hưng.

Mở màn lên hai mẹ con, Bà Hàn và Hưng đang dở câu truyện.

Bà Hàn.— Đấy để cho gọi con về chỉ vì việc ấy thôi, con nên nghĩ kỹ xem.

Hưng.— Thưa mẹ, con cũng đã nghĩ kỹ lắm rồi, con muốn xin để thư-thả cho con vài năm nữa, khi nào con bằng lòng ai, con sẽ nói truyện với mẹ.

Bà Hàn.— Còn vài năm gì nữa ! Thầy mẹ bây giờ thì già mà các em con thì còn nhỏ, nên thầy mẹ muốn cho con như đứa có đôi.

Hưng.— Thưa mẹ, thì con cũng biết như vậy, nhưng bây giờ con đi làm thì lương ít đến một mình còn chẳng đủ tiêu.

Bà Hàn.— Góm lương hơn một trăm bạc một tháng mà còn kêu ít : Với lại ít nhiều thì làm sao ? Rồi vợ con nó buôn bán đỡ dần vào chứ.

Hưng.— Buôn bán đỡ dần ! Lấy vợ mà mẹ để cho vợ phải vất vả thì con không muốn. Bao giờ con có đủ tài năng để làm cho vợ con được xưng xướng thì con sẽ vâng theo lời mẹ ngay.

Bà Hàn.— Con dễ khó bảo quá ! Con không chiều dễ một tý nào cả. Thì nhận thề bây giờ ông bà ấy có lòng yêu đến thầy dễ và thương đến con mà gọi cho thì con còn đợi chờ gì nữa. Vả lại cô ta cũng xinh đẹp ngoan-ngoãn, học giỏi và nhất là có vốn riêng.

Hưng.— Rủ cô ta xinh đẹp, giỏi-giang và giàu có nhưng con cũng xin phép dễ dễ cho con đợi vài năm nữa.

Bà Hàn.— Con cứ nói vài năm mãi thì biết đến bao giờ mới hết cái hạn vài năm của con. Năm ngoài con đã hẹn với dễ là đến năm nay, năm nay con lại hẹn lần vài năm nữa. Con không biết chứ cái cô Loan con bà Lục lấy chồng đã có con rồi đấy. Ngày ấy, giá con cứ lấy cô ta có phải bây giờ dễ có cháu bỗng rồi không. Con không thương thầy dễ, con không biết rằng bây giờ thầy dễ già rồi, có cháu sớm ngày nào vui thêm ngày ấy.

Hưng.— (Cảm động) Vâng, thưa dễ con cũng hiểu như vậy, nhưng con muốn dễ cho con nghĩ, rồi con sẽ trả lời dễ sau.

Bà Hàn.— Ừ, con cứ nghĩ đi. Cô ta trẻ đẹp, lại đang học năm thứ ba trường nữ-học phổ Đông-Khánh. Để không nói gì đến của hồi môn của cô ta vì có làm gì cái tiền bạc đâu. Cô ta ngoan-ngoãn lắm. Để mà được nàng dâu như vậy thì thật là xung xướng Con nghĩ cho chín đi. Nếu con bằng lòng, mai mẹ con ta sẽ lại đảng bên ấy chơi, để cho con biết mặt cô ta.

Hưng.— Thưa dễ hăng thư thư cho con năm bữa nửa tháng đã chứ. Rồi có thể nào, lên Hanoi con sẽ viết thư về trình dễ.

Bà Hàn.— Nghĩ gì mà lâu thế ? Để thấy đảng ông bà ấy nói truyện là có đánh giầy cho cô ta về chơi mấy hôm, chủ ý là để cho đôi bên biết nhau.

Hưng.— Chết nỗi ! Sao dễ lại dễ người ta gọi con người ta về như thế. Con người ta đang đi học, rầy-rà quá.

Bà Hàn.— Làm gì mà rầy-rà. Con cứ bằng lòng đi là mọi việc sẽ xong hết.

Hưng.— (Như nói một mình) Mọi việc đều xong hết.

Bà Hàn.— đã toan nói nữa thì có tiếng dép đều đều ở nhà ngoài đi vào.

Cảnh thứ nhì

Vẫn những người trên. Thêm Liên

Liên ở nhà ngoài đi vào. Nàng chào mẹ và hỏi em.

Liên.— Lậy đề ạ ! Kia, em Hưng về bao giờ thế.

Bà Hàn — ; Để cho gọi nó về việc ấy đây, nhưng nó còn khó tính không nghe.

Liên.— (Bảo Hưng) Thôi em nghe đề đi. Còn dám nào hơn dám này nữa. Trẻ, đẹp, học giỏi, ngoan-ngoãn lại giàu.

Hưng.— Nhưng chị cũng phải đề cho em nghĩ đã chứ. Bạ đâu lấy đấy rồi hối cũng không kịp. Việc nhân duyên nào phải chuyện đùa.

Liên.— Còn phải nghĩ gì nữa. Chỗ mà thầy đề kén trợn cho thì còn sợ gì. Thôi em bằng lòng đi, rồi đi mà xem mặt cô ấy.

Hưng.— Chị cứ nói thế ! Sao chị ngày trước bao nhiêu người dạm thầy đề bằng lòng mà chị còn cưỡng lời nữa là em bây giờ.

Liên.— Chị khác, em khác !

Bà Hàn.— Phải, chị con là đàn bà khác !

Hưng.— Nhưng thưa đề ngày xưa chị con còn được phép nghĩ rồi mới lấy anh ấy bây giờ thì con. . . .

Bà Hàn.— Ừ con cứ nghĩ đi, rồi đến chiều trả lời cho đề biết (Bảo Liên) Đấy, thôi chị em liệu mà khuyên bảo nhau, để còn bận đi đăng này đây.

Bà Cụ ra.

Cảnh thứ ba

Còn lại Liên và Hưng

Hưng.— Em tưởng ngày xưa chị đã khổ vì tỷ nữa thầy đề gả chị cho ông phán Công, thì bây giờ chị phải biết thương em, chứ đăng này chị cũng định bắt em phải lấy một người chưa quen biết à ?

Liên.— Ông phán Công ngày xưa khác, đăng này khác, vì cô ta chị biết lắm.

Hưng.— Chị biết nhưng mà em không biết. Nhưng thôi nói làm quái gì đến cái truyen vợ con của em nữa nó phiền lắm !

Liên.— Em đến lạ, làm gì mà phiền ? Em bây giờ không biết cô ta nhưng rồi em sẽ biết. Lúc ấy chị chỉ lo là rằng không ra thôi.

Hưng.— Chị nói như cô ta quý báu lắm. Mà em đã bảo chị nói làm quái gì đến cái truyện vật ấy nữa chứ.

Liên.— Lấy vợ mà là một truyện vật !

Hưng.— Chị thử nghĩ xem còn gì tầm thường bằng một truyện của hai người lấy nhau nữa. Em van chị, em ngấy lắm rồi, đừng nói đến nữa, em chán lắm.

Liên.— Nhưng mà rồi thì sẽ thích, vì cô ta tuy chẳng quý báu thì cũng chẳng phải là soàng. Em sẽ biết.

Hưng.— Nhưng mà em sẽ không biết, vì em không lấy vợ.

Liên.— Ấy chết sao em lại nói thế. Để mà nghe thấy thì dễ buồn lắm. Em không biết chứ dễ đang muốn có cháu.

Hưng.— Muốn có cháu thì có khó gì (Nhìn ranh mãnh vào bụng hơi to của chị) Cuối năm nay chị sẽ ở cữ, đẩy cháu đấy.

Liên.— (Hơi đỏ mặt) Con chị thì kè sao được, vì chị là con gái.

Hưng.— Gái với trai thì có khác gì, cốt có cháu thì thôi

Liên.— Em nói dở lắm. Thế nào gọi là « Nhất nam viết hữu, thập nữ viết vô. » Có cháu nội thì mới quý.

Hưng.— Cháu nào chẳng là cháu cứ gì nội với ngoại.

Liên.— Sao lại không cứ. Cháu ngoại có giữ được hương-hỏa cho ông bà ngoại đâu.

Hưng.— Ối trời ơi, sao mà chị Liên lại cũng gàn thế. Nhưng em cứ nhất định là không lấy đám này.

Liên.— Không lấy đám này ? Hay là em có nọ nào rồi ? Thế thì em nói truyện với chị đi, để chị thừa truyện với thầy để họ.

Hưng.— Đã hẳn là em phải có đám nào khác.

Liên.— Chắc là đám ấy phải đẹp lắm ?

Hưng.— Chị không được nói đến chữ « đẹp » vì chữ ấy chỉ làm hạ giá-trị người ta thôi.

Liên.— (Ngạc-nhiên) Gọi là đẹp mà lại là hạ giá trị ?

Hưng.— Chính thế, vì bình dung từ « đẹp » chỉ đề chỉ loài người. . . .

Liên.— Thế người em quen biết không phải là người, ý hẳn là ma ?

Hưng.— Vâng, có lẽ là ma hiện hình, vì chỉ ma mới có cái vẻ kiều diễm ấy, nhưng giả gọi là tiên thì đúng hơn Cô ta là một nàng tiên.

Liên.— Một nàng tiên ?

Hưng.— một nàng tiên với tất cả vẻ u-huyền thâm diệu.

Liên.— Nàng tiên đó người ở đâu ?

Hưng.— Chị gán quá. Đã là tiên lại còn là người ở đâu nữa ; tiên chỉ ở những nơi nào thanh cao nhất.

Liên : Thế thì làm sao mà em quen biết được ?

Hưng : Chị tính có khó gì, một ngày gặp-gỡ, một chuyến tàu.

Liên : Em biết cô ta tự bao giờ.

Hưng : Sao chị lại hỏi những cái tỉ mỉ ấy. Biết người ta từ lâu hay mới biết thì có làm gì. Chỉ cốt em yêu người ta em mến người ta là đủ.

Liên : Nhưng chị tưởng cũng cần phải giao thiệp với nhau ít lâu thì mới hiểu được tính nết của nhau chứ.

Hưng : Làm gì còn phải rõ xét cái vật ấy nữa. Người đẹp tất là nết phải đẹp. Chị đã thấy người nào đẹp mà nết xấu chưa ?

Liên : Em chị lạc quan quá. Chán vạn người chẳng đẹp mà hư à ? Như cô Khôi con ông nghị Lâm ấy.

Hưng (Bừ môi) Cô Khôi chẳng trách được. Người thế mà đẹp. Người ấy chỉ đẹp với Ninh - Bình thôi.

Liên : Sao em khinh người thế ?

Hưng : Nào có phải là khinh người. Em là em nói thật đấy. Chắc chị chưa trông thấy người đẹp bao giờ, nên hạng cô Khôi, cô Loan mà đẹp. Các bà ấy thì em xin van. Đại khái chắc đám này thầy đề định cưới cho em cũng nhan sắc tương tự như thế chứ gì.

Liên : Không, đám nà đẹp hơn nhiều.

Hưng : đẹp hơn nhiều thì cũng là vút đi. Bằng thế nào được nàng tiên của em.

Liên : Được rồi, đề chị xem nàng tiên của em thế nào. Lại giống cô Chuột phở Trường-Học thì chẳng bỏ.

Hung.— Chị mà xo-xánh câu nữa như thế thì em kiện chị. Chị phải hiểu rằng người em yêu này xinh đẹp nhất trần gian. Cái vẻ thắm-tươi của cô ta đi đến đâu làm huy-hoàng sán lạn đến đấy.

Liên.— Chị cũng mong có được người em dâu như thế, nhưng em quen biết cô ta đã lâu chưa, có thể giới thiệu cho chị được không.

Hung.— Cái đó thì khó lắm.

Liên.— Sao lại khó lắm. Thế chị không sùng đáng quen cô ta hay sao ?

Hung.— Chết nỗi, đâu có thế. Em không giới thiệu với chị được là vì em cũng chưa quen cô ấy.

Liên.— Em cũng chưa quen cô ấy ! Chắc là em phải biết cô ấy.

Hung.— Em cũng lại không biết cô ấy nữa mới chết chứ.

Liên.— Em cũng không biết ? Thế sao em nói như em đã rõ cô ta lắm.

Hung.— Vì cô ta là một nàng tiên. Những đức-tính của một nàng tiên thì ai còn lạ.

Liên.— Em nói thế nào chị không hiểu ?

Hung.— Có gì mà chị không hiểu. Thế này nhé : Sự tình cờ đã run rủi cho em gặp một giai-nhân. Giai-nhân đó có cái nhan sắc tuyệt diễm của một nàng tiên. Với cái nhan sắc ấy, tất phải có cái hạnh-khiêm ấy. Như thế là đủ rõ.

Liên.— Một người em gặp-gỡ. Người ấy đẹp, em yêu người ấy, em muốn lấy người ấy chưa đủ.

Hung.— Sao lại còn chưa đủ ?

Liên.— Vì biết đâu người ta đã chẳng có chồng rồi.

Hung.— Có chồng rồi là thế nào. Một người em đã cho là đẹp không có phép được có chồng. Nhưng người xấu thì tha hồ, nhưng người đẹp thì em cấm.

Liên.— Em chị nói như một ông hoàng. Nhưng hãy thí-dụ là người em gặp gỡ chưa có chồng, nhưng còn điều-kiện chính là thiếu nữ có hưởng ứng cái yêu của em hay không đã chứ Hơ.

nữa, em phải biết sinh quán và trú quán của thiếu nữ để còn lo việc giạm hỏi cưới xin về sau.

Hưng.— Sao lại cứ phiền-phức thế chị nhỉ ? Em tưởng lấy nhau là lấy nhau chứ làm gì phải cưới xin giạm hỏi nữa.

Liên.— Sao lại không phải cưới xin. Tục-lệ nước mình thế bỏ đi sao được. Em muốn bỏ nhưng gia-đình thiếu-nữ không muốn bỏ. Thế em đã biết rõ gia đình của thiếu nữ chưa ?

Hưng.— Chưa !

Liên.— Chưa biết ! Em gặp cô ta đã lâu chưa ?

Hưng.— Chưa !

Liên.— Cũng lại chưa ! Vậy em với cô ta gặp nhau mấy lần, và từ bao giờ.

Hưng.— Mới gặp cô ta từ sáng ngày, trên tàu.

Liên.— Mới gặp sáng ngày ! Chắc hẳn là em đã hỏi được địa chỉ cô ta, hoặc đã hứa hẹn với cô ta để lại gặp nhau nữa chứ gì ?

Hưng.— Không ! Ai lại vô lễ thế bao giờ. Vả lại cần gì phải hỏi lấy địa chỉ và hứa hẹn nữa. Chị không xem truyện ngáy xưa à ? Có một người chỉ thoáng thấy bóng một giai nhân đi qua, mà rồi sau cũng theo rồi tìm được để mà kết duyên với giai nhân nữa là em đã nói truyện với cô ta từ ngã-tư-Vọng về đây, muốn là được . . .

Liên.— (Mỉm cười) muốn là được ! Nhưng chị chắc cái muốn của em sẽ không được đâu. Tìm người như thế tìm chim, mỗi lúc mà gặp được nhau.

Hưng.— Thế mà em sẽ gặp được cho chị xem. Khó gì cô ta xuống ga Ninh-Bình chắc là người ở Ninh-Bình. Hơn nữa em đã biết được tên của cô ta thì sự rò hỏi cũng dễ-dàng lắm.

Liên.— Dễ-dàng lắm ! Em tưởng thế đấy, rồi em xem. Tỉnh Ninh-Bình địa-thế có hẹp đâu. Điều hơn hết là em nên thuận lấy đám kia đi.

Hưng.— Thuận lấy đám kia đi ! Sao mà chị nói dễ nghe thế. Chị tưởng lấy vợ như thế mà xong hẳn.

Liên.— Sao lại không xong ? Cô Thúy cũng đẹp lắm.

Hưng.— Tên cô ta cũng là Thúy, lạ nhỉ :

Liên. — Cái tên hay đấy chứ có gì là lạ.

Hung. — Sao lại không lạ ! Người trần không có quyền có cái tên êm ái như thế.

Liên. — Phải cái tên đó chỉ các nàng tiên mới được mang thôi nhỉ. Thế nào nàng tiên của em cũng tên là Thúy à ?

Hung. — (Cần trọng) Ấy chết, sao chị nói to thế. Đọc đến tên một nàng tiên ta nên đọc cho nó kính cần nhẹ nhàng.

Liên. — (Bật buồn cười) Gớm ! Em tôi ...

Vừa lúc ấy có bóng người ở nhà ngoài đi vào.

Cảnh thứ tư

Vẫn hai người trên. Thêm ông Hàn.

Ông Hàn đi vào. Hai chị em Liên đứng dậy chào cha.

Hung. — Thầy mới đi chơi về.

Ông Hàn. — Phải, tao đánh tổ tôm trong cụ Án. Thế nào thằng Hưng, để mày đã nói truyện gì với mày chưa ?

Hung. — Thưa thầy đã ạ.

Ông Hàn. — Ủ, thế bây giờ mày định thế nào. Chúng tao thì già, mà để mày thì muốn chóng có cháu bể, mày phải biết thương để mày mới được.

Hung. — Con muốn xin với thầy để dành cho con chờ vài năm nữa.

Ông Hàn. — Hừ, chờ vài năm nữa. Năm nay mày bao nhiêu tuổi rồi ? Gần ba chục tuổi rồi chứ còn tưởng ít hử. Mày định lần khần đến bao giờ ; Non nữa đòi người rồi !

Liên. — Thưa thầy, con cũng đã khuyên bảo em con rồi đấy

Ông Hàn. — Hay mày cậy mày làm ông Tham, mày không cần nghe lời bố mẹ nữa.

Hung. — Thưa thầy con đâu giám thế. Con đã xin với để con là để con nghĩ.

Ông Hàn. — Ủ mày nghĩ đi, nghĩ thế nào để dành cho để mày khỏi khổ thì nghĩ. Đám này, tao nói thật là tao không cho mày từ-chối nữa. Con một ông huyện hồi-hu, cô ta lại đi bợ đến năm thứ ba trường nữ-học, thật không còn kén chỗ nào hơn.

Hung. — Vâng, để con và chị con cũng đã nói rõ hết cả

với con rồi. Con sẽ xin trả lời thầy sau.

Ông Hàn.— Được rồi ! Mà phải biết chỉ vì việc nhân duyên của mày mà chúng tao bận mãi (Bảo Liên). Con Liên, mày phải bảo nó, không có để mày buồn.

Ông đi vào nhà trong.

Cảnh thứ năm

Liên, Hưng.

Liên.— Đấy em xem, khó lòng mà em từ chối được đám này.

Hưng.— Nếu thầy để nhất định ép em lấy một người mà em không bằng lòng thì em khổ lắm.

Liên.— Rồi em sẽ bằng lòng, vì em sẽ biết cô ta.

Hưng.— Ép đầu, ép mõ ai nỡ ép duyên. Chị có làm thế nào chứ không có thì em khổ lắm.

Liên.— Lấy vợ mà còn khổ !

Hưng.— Lấy vợ cũng có năm bảy đường lấy vợ.

Liên.— Em còn muốn kén thế nào nữa. Giàu, đẹp, học giỏi.

Hưng.— Những điều-kiện đó vất đi cả nếu thiếu-sự yêu nhau.

Liên.— Thiếu sự yêu nhau ! Thế ngày xưa thì sao. Em không hiểu rằng một tình yêu đi trước cuộc hôn thú, dù có bền, cũng không thì vì bằng một tình yêu do họ-nhân gây nên. Tình yêu ấy mới đẹp vì nó phụng-sự gia-đình . .

Hưng.— Phụng sự gia-đình.

Liên.— Thật đấy, nó sẽ bền cũng như chí độ gia-đình của ta từ nghìn xưa trở lại. Ngoài ra, trong tình yêu đó nó lại có cả một nghĩa hy-sinh sâu-xa. Thôi em nghe chị ! Bây giờ em đi thay quần áo đi, rồi rửa mặt mũi cho nó mát. Đến chiều chị sẽ dẫn em lại chơi nhà ông Huyện mà xem mặt cô Thúy, hoa-khôi của sông Vân núi Thúy ngày nay.

Hưng chán nản đi vào nhà trong, Liên nhìn theo em lắc đầu.

Trong lúc ấy

Màn từ từ hạ

Hồi thứ ba.

Cảnh buồng khách nhà ông Hàn. Lối trang-hoàng của một gia-đình sung-túc Bày biện gọn-ghe và đẹp mắt. Có đèn, có trường-kỷ, có tủ chè, có sập gụ, nhưng cũng có cái gì đề tỏ rằng chủ nhân tuy kính cổ mà vẫn chuộng mới.

Cảnh thứ nhất.

Thúy. Tên người nhà.

Mở màn lên, phòng khách chưa có ai. Có tiếng bím chuông ở ngoài. Tên người nhà ở nhà trong đi ra, mở cửa.

Tên người nhà.— Thưa cô hỏi gì ?

Tiếng Thúy ở bên ngoài.— Tôi muốn hỏi thăm bác đây có phải là nhà ông hàn Thịnh không ?

Tên người nhà.— Thưa cô phải.

Tiếng Thúy.— Tôi muốn hỏi bà Hàn, Chẳng hay bà Hàn có nhà không ?

Tên người nhà.— Bà Hàn tôi đi vắng, nhưng có cô tôi ở nhà. Mời cô vào chơi đề tôi đi gọi cô tới.

Thúy bước vào. Vẻ mặt hơi bức bối trông càng đẹp. Tên người nhà vào nhà trong. Còn lại một mình nàng.

Thúy.— (Lẩm nhẩm). Có đâu lại có điều vô-lý thế. Tự dưng cho gọi con về tưởng để làm gì.

Cảnh thứ hai.

Thúy, Bằng.

Thúy còn đang hăm hực thì Bằng ở ngoài đi vào có vẻ vội vàng. Trông nàng cũng có khuôn mặt của Thúy, nhưng có vẻ nghiêm trang hơn. Thấy chị Thúy ngừng nói.

Bằng.— Thế ra em đến đây thật à ?

Thúy.— Em đã bảo rằng em không bằng lòng lấy chồng kia mà. Ai bảo thầy để nhận nhời với người ta.

Bằng.— Ủ, em không muốn lấy người ta thì thôi, đề rồi chị xin thầy để nói lại với người ta, chứ ai lại đột ngột em đến đây. Như thế rất không tiện.

Thúy. — Sao lại không tiện ! Em cần phải đến như thế này để nói rõ với người ta, cho người ta khỏi đợi chờ vô ích.

Bằng. — Làm gì mà đợi chờ. Để rồi người nhớn nói chuyện với nhau có hơn không ? Em cứ tự do như thế này, rồi người ta chê cười thầy dễ.

Thúy. — Chê cười là thế nào. Chị tính em lấy chồng chứ thầy dễ lấy chồng à ? Việc bản thân của em, em phải liệu lấy.

Bằng. — Em liệu lấy ! Nhưng mình là con nhà lễ giáo, cư xử như thế này không hợp

Thúy. — Sao lại không hợp. Lễ giáo chẳng trọng sự thật à ? Em không bằng lòng lấy con người ta, em đến giả nhời thầy người ta là em tuân lễ-giáo đấy. Ai lại thầy dễ để cho người ta gọi con trai người ta về, có phải là phiền phức bao nhiêu.

Bằng. — Càng như vậy, em càng nên để thầy dễ từ từ giả nhời người ta.

Thúy. — Để thầy dễ giả nhời người ta thì thầy dễ lại đến nhận nhời người ta thôi. Em biết tính thầy dễ cả nề lắm, chắc người ta nói, thầy dễ không nỡ chối từ.

Bằng. — Là vì thầy dễ muốn cho em xung-xướng. Cứ như chị nghĩ thì không dám nào bằng dám này.

Thúy. — Em không giám cãi, nhưng em có chủ ý của em. Em không bằng lòng lấy chồng là em không lấy chồng. Em sẽ thờ chủ nghĩa độc thân.

Bằng. — (Cười) Thờ chủ nghĩa độc thân ! Em có nói chơi không thế. Bồn phận người ta ở đời là phải lập gia-đình. Chỉ có những cô gái ế, những anh trai vô nghệ-nghiệp, không ai vờ đến mới nói được là thờ chủ nghĩa độc thân. Không có ai lấy thì cũng phải nói ra thế để bào chữa cho mình chứ.

Thúy. — (Cũng cười) Lý thuyết của chị Bằng ngộ nỉ. Nhưng mà em không lấy chồng, hay ít ra cũng không lấy đám này.

Bằng. — (Vẫn cười) Là vì em chưa biết người ta. Chỉ lo lúc em biết người ta rồi em lại nói khác thôi. Em phải hiểu, thầy dễ cũng không dễ tính gì đâu. Kén chồng cho con bao giờ các cụ cũng cần thận lắm. Chị cứ xem ngay vợ chồng chị bây giờ thì rõ.

Thúy.— Chị khác, em khác.

Bằng.— Sao lại khác? Em không biết chứ đám này là một ông tham trẻ tuổi đứng-đắn.

Thúy.— Đến ngay ông huyện trẻ tuổi em cũng chẳng mang. Ai mà lại tự đứng đi lấy chồng bao giờ. Con gái đẹp, trời xinh ra không phải để lấy chồng tất cả. Thôi em xin chị, chị cứ mặc em với người ta.

Bằng.— Mặc em là thế nào. Em nên nghe chị mà về đi, để chị ở đây chị nói chuyện với người ta hộ, kéo thầy để mang tai mang tiếng. Ủ, em không bằng lòng, thì rồi thầy để sẽ trả lời người ta.

Thúy.— Rồi thầy để sẽ trả lời để người ta lo cưới chứ gì. Thôi em chịu thôi. Em không về.

Cảnh thứ ba

Vẫn hai người trên. Thêm Liên.

Đáng lẽ Thúy còn nói nữa thì Liên ở nhà trong đi ra. Mấy người chào lẫn nhau. Thúy ngập-ngừng muốn nói. Bằng cũng chỉ định nói để át lời em.

Liên.— Chào hai chị, em cứ tưởng là chị Hậu vì chị ấy cũng hẹn em đến chơi. Chị Thúy, về bao giờ thế.

Thúy.— Em mới về tàu ban sáng, em định đến . . .

Bằng.— (Cướp lời em) Em nó chẳng đã lâu không về Ninh-Bình, muốn đi xem tỉnh, nhân thẻ qua đây, em giắt nó vào thăm chị.

Liên.— Cảm ơn hai chị! Thật là quý hóa quá! Thế nào hai cụ vẫn mạnh?

Thúy.— Cảm ơn chị, thầy để em vẫn mạnh. Nguyên sáng ngày thầy để em có nói chuyện . . .

Bằng.— (Lại cướp lời em) Các cụ em chẳng nói chuyện rằng mùa này đi chơi chùa Non-Nước thú-vị lắm, nên em Thúy muốn đi chơi và lại bắt em phải đưa đi. À quên, thế nào hai cụ vẫn bình-an. Mà các cụ có nhà không để em vào chào cụ.

Liên.— Cảm ơn chị, thầy để em vẫn bình an. Thầy để em

đi vắng cả xin miễn cho. À thế nào, các chị đã đi thăm chùa Non-Nước chưa. Vì vụ này trời khô ráo, đi không ướt-át và nước sông không ngập.

Bằng.— Chúng em đã đi đâu. Nhân thế qua đây định vào rủ chị đi luôn thế. Đi có đồng mới vui.

(Trong lúc hai người nói chuyện thì Thúy ra vẻ tức bực chỉ chực chen lời vào mà không được.)

Liên.— Vâng chính thế, đi chơi những nơi thắng cảnh càng nhiều người càng thú-vị. Đề rồi chúng mình đợi chị Hậu, hay là nếu chị ấy chưa đến ngay, thì chúng mình lại dăng nhà chị ấy rủ cả chị ấy đi cho vui. À quên, mời các chị soi nước đi (Nàng rót nước) Ấy em cứ đấng tỉnh thế đấy. Có khách đến mà không rót nước.

Bằng.— Chỗ chị em, chị cứ cho tự-nhiên. Đến đây với chị khát là khắt chúng em đòi uống.

Liên.— (Thấy Thúy không nói chuyện gì) Kia chị Thúy, chị soi nước đi ? Sao hôm nay chị ít nhời thế ?

Thúy.— Chị mặc em. Thưa chị, em muốn đến đây đề nói : .

Bằng.— (Lại cướp lời em) Em nó muốn rủ chị đi chơi. Thôi chị sửa soạn rồi chúng ta đi cho nó sớm.

Liên.— Vâng mời hai chị ngồi chơi đề em vào ăn mặc cho nó gọn-ghe đôi chút nhé, chứ ăn mặc lôi thôi như con mẹ ranh thế này ra đường người ta cười chết.

Bằng.— Gớm chị cần thận quá. Chúng mình đã có chồng có con cả rồi, còn sợ gì ai cười nữa. Có các cô như cô Thúy nhà tôi mới cần trang điểm.

(Thúy cau mày sau câu nói của chị).

Liên.— Chính thế ! Các cô chưa có chồng thì cần phải lịch lãm hơn mình nhiều. Hai chị chờ em một lát nhé.

Cảnh thứ tư

Còn lại Bằng và Thúy

Thúy.— Chị thế là cái nghĩa lý gì ? Hễ em định nói là chị cướp lời em. Được rồi, lát nữa chị ấy ra, em sẽ cả quyết nói không đề chị cướp lời nữa.

Bằng.— Không ! Em không được nói. Câu truyện ấy là câu truyện mình không thể nói được. Phải để thầy để nói truyện với ông bà Hàn. Em không muốn lấy người ta thì thôi, nhưng sự dịu dàng không mất gì mà lại được người ta khen là nhã-nhận.

Thúy.— Em có làm gì mà không dịu dàng. Em sẽ rất dịu dàng cho chị xem.

Bằng.— Chị đã bảo em đừng nói là em đừng nói. Để thầy để nói hơn. Hãy biết bây giờ mình rủ chị Liên đi chơi chùa Non-Nước đã.

Thúy.— Chơi chùa Non-Nước ! Thế là tự nhiên em lại mất thì giờ đi chơi phiếm một lúc.

Bằng.— Thôi em bằng lòng vậy. Chính chùa Non-Nước bây giờ cũng đẹp, đi chơi thăm cảnh một lúc cũng không phải là phiếm và mất thì giờ.

Thúy.— Thì em còn lạ gì cảnh chùa ấy nữa ! Đầu đuôi chỉ tại chị ! Lúc thầy để nói đến truyện ấy, chị chẳng gán đi hộ.

Bằng.— Ai biết đâu mà gán ! Chị gán để chị phải mắng à ?

Thúy.— Đã thế, đến bây giờ chị lại ngăn cản em.

Bằng.— Chị ngăn cản em nhưng rồi chị sẽ nói với thầy để hộ em.

Thúy.— Thật nhé ! Chị đừng để thầy để lại gọi em về lần nữa như chuyện này đây. Em đã bảo em không bằng lòng ấy ai cả, hay là cố lấy ai, khi nào em muốn sẽ hay.

Bằng.— Được rồi, em không sợ chị nói dối đâu.

Vừa lúc ấy ở ngoài cửa có tiếng hỏi : “ Chị Liên có nhà không ? ” Ý chừng nghe tiếng quen, Bằng hỏi lại : “ Tiếng ai như tiếng chị Hậu phải không ? Mời chị vào đây.”

Cảnh thứ năm

Vẫn hai người trên. Thêm Hậu.

Hậu bước vào. Trông nàng cũng đẹp, nhưng so với vẻ đẹp của Thúy thì còn kém.

Hậu.— Kia hai chị ! Hai chị đến chơi đây bao giờ thế ?

Bằng.— Chúng em mới đến độ mười phút. Chị Liên vừa nói truyện đến chị xong.

Hậu.— Em chẳng hẹn với chị Liên là chiều nay em lại đây thăm chị ấy.

Thúy.— Chúng em cũng định đến nhà chị, nếu chị chẳng lại đây.

Hậu.— Thế thì hân hạnh cho em lắm nhỉ? Chẳng hay hai chị định đến chơi đằng nhà em hay có việc gì?

Bằng.— Chúng em thì còn có việc gì nữa. Định đến rủ chị đi chơi chùa Non Nước.

Hậu.— Ừ, phải đấy, về mùa này đi chơi chùa Non-Nước phải lắm. Không ngập nước mà cũng không bẩn thỉu. Thế chị Liên đâu?

Bằng.— Chị ấy còn thay quần áo ở trong nhà.

Hậu.— Gớm cái chị ấy có chồng rồi mà còn làm giáng. Đi đâu là quần quần áo áo (quay hỏi riêng Thúy) À, thế nào, em sắp sửa được ăn giàu của chị chứ?

Thúy.— (Thẹn). Ai bảo chị thế? Đợi ăn giàu của em thì còn lâu lắm.

Hậu.— Còn lâu lắm! Đồn rầm tỉnh lên mà chị còn chối.

Bằng.— Thật đấy chị ạ! Em nó hầy còn bé, chưa muốn lấy chồng. Những truyện đồn ngoài là truyện hão cả, tin thế nào được. Chị còn lạ gì ở các tỉnh nhỏ nữa. Cứ là « Trong nhà chưa tỏ, ngoài ngõ đã tường. »

Hậu.— Chị em cứ chối cho nhau. Chẳng ít thì nhiều. Cũng có thể nào, người ta mới nói đến chứ. Vả lại như tuổi chị Thúy bây giờ, ra ở riêng là phải lắm chứ.

Thúy.— Tuổi em mà chị bảo ra ở riêng là phải lắm, thì tuổi chị đáng lẽ phải có con rồi, sao em vẫn thấy chị ở chung với các cụ.

Hậu.— Em khác vì em thờ chủ nghĩa độc thân.

Bằng.— Cô nào cũng nói là mình thờ chủ nghĩa độc-thân mà rút cục lại cô nào cũng đi lấy chồng hết, trừ những cô xấu quá, không có ai vời thì không kể.

Hậu.— Chị cứ nói thế, chứ những người đi tu thì sao ?

Bằng.— Những người đi tu. Đã ai giám hỏi họ là họ thích chủ nghĩa độc-thân hay là vì ưa một tôn giáo mà họ đi tu chưa ? Em tin rằng đã chót đi tu rồi không lẽ lại phá giới thì sợ người ta chê cười, tuy đã có rất nhiều người phá-giới, — chứ chính những người đi tu là những người tha-thiết đến gia-đình nhất. Ở trong nhà kín, ở một ngôi chùa, có lẽ có vẻ linh thiêng thật, nhưng cái không-khí ẩm cúng ở gia-đình bao giờ cũng êm-dịu và được chuộng bơn cái không-khí uy-nghi ở nơi tôn giáo. Biết đâu không có lắm vị ni-cô, lắm bà phước trẻ tuổi lại không nhiều lúc rộn-ràng về tâm-sự, nhưng bốn bức tường cao hoặc cửa tam-quan khoá chặt đã chẳng làm cho các vị đó phải cầu xin với Chúa, với Phật để được tĩnh tâm. Phải cầu xin như thế tức là thú thật lòng mình . .

Thúy.— Gớm chị Bằng hôm nay triết-lý quá.

Hậu.— Chị ấy có chồng rồi, chị ấy phải bênh vực cho chủ nghĩa gia-đình chứ.

Bằng.— Chủ nghĩa gia-đình không cần ai phải bênh vực cả. Tự nó, nó đã đứng vững như Thái-Sơn bàn thạch rồi, nhất là ở nước Đại-Việt ta, từ xưa tới nay, vẫn giữ chế độ gia-đình làm nền tảng.

Hậu.— Thế sao lại vẫn có những người đi tu ?

Bằng.— Chị tưởng những người đi tu là những người mến say màu đạo cả đây hẳn. Tình duyên lỡ dở, hoặc gia-đình bất hủi họ đành cam phải đi tìm quên ở cửa Phật hay bên Chúa. Có ai hỏi những bà phước già hay những vị sư già có lẽ sẽ có người kể rõ trạng-thái của lương-tâm mình trong thửa đương thì lại... Rừ sao, em cho đi tu cũng là hèn-nhất cả. Người ta sinh ra ở đời ai cũng có một bồn phận, mà lại đi trốn tránh, nhất là những thiếu nữ như chúng mình thì lại càng hèn nữa. Mình phải lo xây lập gia-đình để lo bảo tồn nòi giống, để gây lấy sức mạnh cho quốc-gia . .

Hậu.— Thôi em xin chịu chị rồi, chị mềm mếp như mồm mếp trạng-sư.

Câu truyện ngừng lại vì có tiếng người ở nhà trong đi ra.

Cảnh thứ Sáu

Vẫn những người trên. Thêm Liên và Hưng.

Liên ra trước, Hưng theo sau, Liên đã thay đổi y phục rồi, nhưng Hưng thì vẫn bộ quần áo ta thấy chàng mặc lúc đi xe lửa. Thấy Thúy Hưng ngạc nhiên và thấy Hưng, Thúy cũng lạ lùng. Thật là một sự không ngờ cho cả hai bên và cho cả Liên và Bằng nữa.

Liên. — Kìa chị Hậu, chị đến bao giờ thế. Chúng em đang toan lại đảng nhà chị. Chắc các chị đợi lâu lắm nhỉ, vì em còn chờ cậu Hưng. Em xin giới thiệu với các chị, đây là em ruột em mới ở Hà Nội về chơi ban sáng. Nhân thế cũng muốn đi chơi với chúng mình.

Hưng nhìn Thúy mỉm cười, Thúy nhìn Hưng thẹn-thẹn

Hưng. — Cô Thúy !

Thúy. — Ông Hưng !

Đến lượt Liên, Bằng và Hậu ngạc nhiên

Hậu. — Thế mà chị Thúy cứ giấu mãi, em biết cái gì mà em giấu chị ?

Bằng. Em nó không biết thật đấy. Có lẽ cả anh Hưng cũng chẳng biết gì đâu.

Liên. — Thế Hưng và Thúy quen nhau từ bao giờ mà không thấy ai nói truyện.

Thúy. — Chúng em có quen nhau đâu.

Hậu. — Không quen nhau sao lại biết nhau à ?

Bằng. — Thế hai người biết nhau từ bao giờ ?

Hưng. — Chúng tôi mới gặp nhau trên xe lửa ban sáng
(Nhìn Thúy cười, trong lúc ấy Thúy đỏ mặt cúi đầu xuống.)

Liên. — Gặp nhau trên xe lửa ? Thế ra bà tiên.

Hưng. — (Đỏ mặt, cướp lời chị) Vâng gặp nhau trên xe lửa. Nhưng chẳng hay cô Thúy định đến thăm chị Liên có việc gì ?

Thúy. — Có việc gì chắc chị Liên chị ấy cũng đã nói với ông rồi.

Bằng. — (Nhìn Thúy cười, trong khi Thúy cúi mặt xuống thẹn-thẹn) Gớm, sao em lại cứ dùng cái tiếng ông nó nặng thế. Cứ gọi ngay anh ấy là anh có tiện không ?

Hậu. - (Ranh mãnh) Ủ, trước sau thì cũng một lần. Nên gọi nhau ngay bằng anh từ bây giờ cho nó đỡ ngượng.

Thúy - Chị Hậu lạ quá!

Liên. - Thì tôi cũng đồng ý với hai chị ấy.

Bằng. - Phải rồi! Gọi anh ấy bằng anh là phải vì đã biết nhau và hơn nữa bây giờ đã quen nhau rồi.

Thúy. - Vâng, thì gọi bằng anh, nhưng anh Hưng, anh có bằng lòng cho em gọi thế không?

Hưng. - Điều ấy thì cô còn phải hỏi gì nữa. Cô muốn xưng hô thế nào tôi chẳng phải nghe.

Có người đẩy cửa ở ngoài vào

Cảnh thứ bảy

Vẫn những người trên. Thêm Bà Hàn.

Bước vào, bà Hàn ngạc-nhiên nhưng xung-xướng trông thấy trong bọn có cả Hưng lẫn Thúy. Bà nhìn hai người. Cả hai người cũng thẹn thẹn. Thấy bà vào Bằng, Thúy và Hậu đứng lên chào.

Bà Hàn. - Không giám. Chào các cô. Gớm các cô định rủ nhau đi đâu mà đông thế?

Bằng. - (Lễ phép) Thưa cụ chúng cháu định đi chơi chùa Non-nước.

Bà Hàn. - Ủ, chơi chùa Non-Nước về mùa này đẹp. (Bảo Liên) Kia Liên, con không mời các cô ấy soi nước đi à?

Hậu. - Chúng cháu đã vô phép cụ rồi.

Bà Hàn. - (Hỏi Hưng) Cả con cũng đi với các cô ấy à?
Ai lại một lũ con gái mà mình là con trai lại đi lẫn vào đấy.
(Bà cười)

Bằng. - (Cũng cười) Thưa cụ, anh ấy cũng đã lâu không thăm chùa Non-Nước. Nhân thế bây giờ cùng đi với chúng con càng vui.

Bà Hàn. - Thì tôi cũng nói thế, chứ đi thì đi. Đi rồi chiều mời các cô về đây soi cơm nhé.

Hậu. - Chúng con xin phép cụ.

Bà Hàn.— Các cô cứ khách sáo làm gì. Chỗ chị em nhà
cả đi đâu mà ngại.

Liên.— Thưa để, chúng con xin phép đi chơi kéo muộn.

Bằng.— Và chúng cháu cũng xin phép cụ . . .

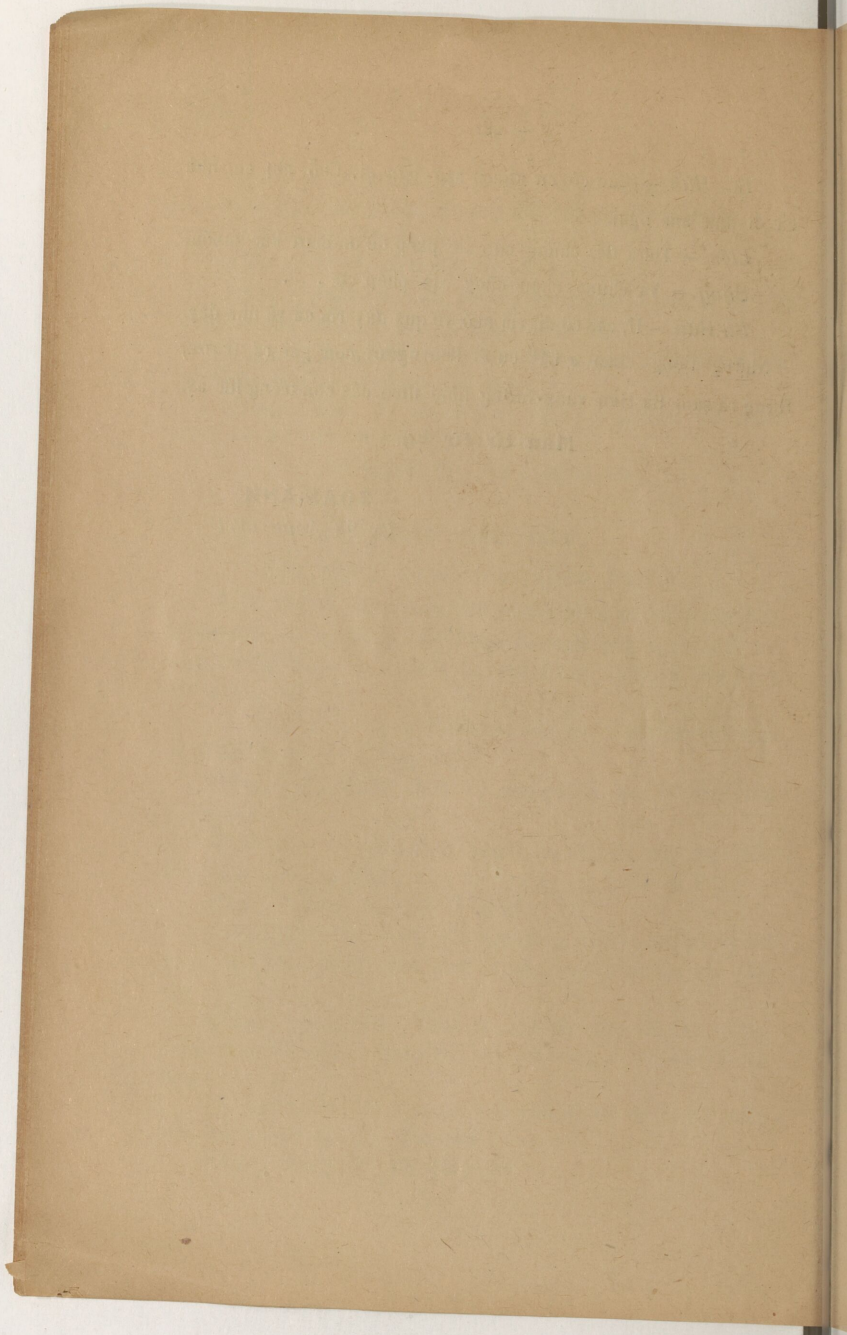
Bà Hàn.— Ừ, các cô đi, rồi nhớ về qua đây rồi cả về nhà đấy.

Những tiếng chào « Lạ cụ » Bốn người con gái ra trước,
Hưng ra sau. Bà Hàn xung-xướng nhìn theo các con trong lúc ấy.

Màn từ từ hạ.

TOAN-ÁNH

Le 28 Août 1941

Ba tháng tiền nhà

KỊCH VUI BA HỒI của TOAN-ÁNH

Tăng, Minh, Sinh, Sĩ
đề gti nhớ những ngày
chung sống ở Thái-Bình

các vai :

An, trạc 24, 25 tuổi

Bảo bạn An cùng tuổi ấy

Người thư ký luật sư

Bà chủ nhà, một người cay nghiệt

Phấn, con gái bà độ 17, 18 tuổi

HỒI THỨ NHẤT

*Một nhà của hai chàng trẻ tuổi ở chung quanh về
bữa bộn bảo ta rằng thiếu tay người đàn bà ở đấy.*

CẢNH THỨ NHẤT

An, Bảo

Mở màn lên hai người đang nói chuyện

AN.— Anh định thế nào ? Ngoảnh đi ngoảnh lại đã 25 tết rồi. Bà chủ nhà bà ấy đã bảo thế thì tháng này mình không có tiền nhà giả bà cụ thì không được.

BẢO.— Còn định thế nào nữa. Rồi bà ấy đến mình trả bà ấy là xong chứ gì.

AN.— Trả tiền bà ấy ! Anh có điên không đấy ? Trong nhà hiện bây giờ tiền ăn còn không có nữa là lấy đâu ra mà trả tiền nhà.

BẢO.— Thì mình đi ở chỗ khác, ngại gì.

AN.— Sao mà nói dễ thế, đi ở chỗ khác.

25 tết rồi còn tìm đâu được nhà, vả lại có tìm được nhà đi chẳng nữa thì mình cũng phải có tiền đặt và ít ra cũng phải có một tháng tiền trước người ta mới cho thuê.

BẢO.— Thế thì thôi không thuê nữa. Góm chết. Anh làm cho tôi sốt cả ruột lên vì tiền nhà.

AN. — Nhưng anh tính thế nào ? Chỉ nhất nữa là bà chủ nhà nó sẽ đến. Hay là lúc bà ấy đến tôi mặc anh nhé.

BẢO. — Anh nói nghe được đấy nhỉ ? Nhà này anh thuê chứ tôi thuê à ?

AN. — Đã đành rằng tôi thuê, nhưng cũng tại anh, vì anh thích nó xinh xắn. Được rồi anh không muốn tiếp bà ấy thì thôi nhưng anh xoay tiền đi, lát nữa tôi tiếp bà ấy cho.

BẢO. — Xoay tiền ! Xoay vào đâu bây giờ mới được chứ. Ngày hết tết đến ai người ta còn có tiền cho mình vay. Viết hàng hai ba mươi cái thư về nhà quê mà cũng chẳng được đồng nào. Tiền ! Chỉ chạy tiền xuất đời thì còn sống làm sao được nữa.

AN. — Kề ra thì cũng khó xoay thật đấy. Nhưng anh ạ tôi nghĩ ra rồi.

BAO, *hơn hở*. — Anh nghĩ ra cái gì thế.

AN. — Tôi nghĩ ra kế này hay lắm nhưng không biết rồi bà chủ nhà bà ấy có nghe hay không.

B. — Kế gì mà thần thế. Anh thử nói qua cho tôi nghe xem nào. Tôi mà cho là được thì chắc là bà chủ nhà nghe được.

A. — Thế này nhé. Bà ấy đến ta hãy khất...

B. — Không xong rồi. Kế ấy thì vứt đi, không xuôi đâu. Mình đã chịu bà ấy hai tháng rồi. Muốn khất thì ít ra mình phải có 20p. để trả tiền hai tháng trước thì mới hòng chịu nổi tháng này. Ừ khất, nhưng anh đã có 20p. trong người chưa.

A. — Anh cướp hết cả lời của tôi. Nghĩa là tôi định nói thế này. Chúng mình khất nếu bà ấy không nghe thì chúng mình sẽ bảo bà ấy là đừng lo, vì chúng mình thế nào cũng trả đủ tiền. Nếu bà ấy không tin thì một tháng trong hai đứa chúng mình sẽ đến ở nhà bà ấy làm con tin cho đến khi tháng kia chạy được tiền.

B. — Ngộ tháng kia không chạy được tiền ?

A. — Thì tháng nợ cứ ở đấy mãi.

B. — Thôi kế ấy của anh thì đốt đi. Ai người ta nghe tự dưng người ta rước bố trẻ về nhà để rồi bố cuỗm con gái của người ta chứ.

A. — Người ấy thì làm gì ra có con gái ! Những người chủ nhà cay nghiệt là tôi chắc không bao giờ có con gái đẹp.

B. — Có hay không mặc người ta, nhưng nếu cái ý kiến của anh không được bà chủ nhà chấp dụng thì anh nghĩ thế nào ?

A. — Nghĩ thế nào gì nữa. Thì chỉ còn một cách là xoay tiền để trả bà ấy thôi.

B. — Xoay mà trả. Vàng tôi mời ông đi xoay hộ.

A. — Tất nhiên là tôi phải xoay chứ anh thì còn biết gì nữa ; ngoài cái thấy gái đẹp là muốn ăn sống nuốt tươi lấy ngay.

B. — Truyen ! Làm đàn ông thì phải thế chứ. Bây giờ xoay thì anh định xoay vào đâu.

A. — Còn xoay vào đâu nữa ! Vạn-bảo, mang quần áo lên Vạn-bảo mà cầm. Bộ Royal-tex của tôi may 38p.00, bộ Unie của anh 35p.00, 2 cái pardessus de ville của chúng mình may hết gần 50p.00. Đem tất cả những cái ấy đi cầm làm gì không nổi 30p. Hăng trả tiền nhà 20p. còn 10p. tiêu tết. Ra giêng sẽ liệu cách chuộc.

B. — Thôi quần áo anh có cầm thì cầm; còn quần áo của tôi thì phải để cho tôi mặc chứ. Rét chết đi thế này, có bộ quần áo và cái pardessus lại đem cầm. Có ai mà đại thế bao giờ.

A. — Đại với chẳng khôn ! không có quần áo mặc nhưng có nhà ở, có tiền tiêu. Mặc quần áo năm ngoái cũng được cần gì. Đấy anh xem có bao nhiêu đồ đạc của tôi, từ ngày tôi thôi không đi làm đến nay, tôi bán dần bán mòn hết tôi có tiếc đâu. Nửa là lúc này túng tiền nhà. Quần áo mình cầm rồi mình lại chuộc.

B. — Cầm rồi lại chuộc ! Biết có chuộc được hay không. Tôi gặp những nông nổi này là vì anh cả. Giá anh cứ đi làm tòa sứ như ngày trước, mỗi tháng lĩnh gần năm chục bạc, thì đâu tôi bị túng thế này. Anh có tiền là tôi có tiền tiêu. Bổng dưng anh bỏ việc để đi theo nghề viết báo, làm văn của tôi này làm gì.

A. — Thôi anh nhắc đến làm gì những điều ấy nữa. Tôi không muốn ai khinh tôi cả. Anh tính tôi bị con ranh con Tâm nó viết giấy nó bĩ rằng tôi chỉ là một thằng thư ký đáng thương ở tỉnh nhỏ thì có ức không. Nó không yêu tôi nữa thì thôi, sao nó được phép khinh tôi như thế. Tức mình tôi bỏ việc cho nó

biết tay, để cho nó hiểu rằng cái thằng thư ký tỉnh nhỏ cũng có cái hơn người.

B. — Vâng, ông cũng có những cái hơn người. Thôi xin ông hớt hộ tôi cái truyện tình của ông với cô Tâm nhà ông lại và ông nghĩ hộ đến cái tiền nhà thì hơn.

Có tiếng gõ cửa. Bảo và An nhìn nhau.

TIẾNG Ở BÊN NGOÀI. — Thầy An và thầy Bảo, hai thầy có thầy nào ở nhà không.

B. — Thôi chết bà chủ nhà.

A. — Bà chủ nhà, làm thế nào được bây giờ.

B. — Còn làm thế nào nữa ! Mở cửa ra cho bà ấy vào rồi mình sẽ liệu.

An ra mở cửa.

CẢNH THỨ HAI

An, Bảo, Bà chủ nhà.

Cửa mở, Bà chủ nhà vào.

AN. — Chào bà chủ, chúng tôi đang đợi mãi bà.

BÀ CHỦ. — Không dám, chào hai thầy. Chắc hai thầy đợi tôi đến trả tiền hân. Thế thì may mắn cho tôi quá, tháng này tôi đang túng.

AN. — Thưa bà chủ, không phải thế ạ. Chúng tôi đợi bà đến để chúng tôi khất tiền nhà đến ra giềng.

B. C. *hội đồng giọng.* — Khất đến ra giềng, hai thầy cứ nói đùa làm gì thế.

B. — Thưa bà chúng tôi nói thật đấy. Chúng tôi vẫn định trả đỡ bà hai tháng, nhưng chúng tôi xoay mãi không được.

B. C. — Các thầy làm như tôi trẻ con với các thầy hay sao. Các thầy đã cam đoan với tôi tháng trước là tháng này thế nào các thầy cũng có tiền trả tôi, tôi mới để cho các thầy ở. Các thầy phải biết rằng nhà tháng tết này không ế đâu. Bao nhiêu người muốn thuê, tôi đều từ chối để hai thầy ở. Thế mà các thầy lười trả tiền nhà. Tháng này mà các thầy không có tiền nhà thì xin các thầy tìm nhà khác mà ở.

Bảo ra đứng tựa cửa mặc An với bà chủ nhà.

A. — Bà hãy đề cho chúng tôi chạy xem sao đã nào.

B. C. — Chạy ! 25 tết rồi các thầy còn chạy vào đầu nữa, Chiều nay các thầy giong nhà đi. Tôi chỉ xin các thầy đề lại cho tôi hai cái giương với cái tử áo là đủ.

A. — Giong đi thì giong, nhưng bà hãy thư thả đề chúng tôi sửa soạn đã chứ.

B. C. — Hết năm rồi, các thầy còn định thư thả đến bao giờ. Tôi còn phải cho quét vôi lại nhà. Thôi từ sau kệch các bố làm báo thôi. Tiền nhà cả đời trả, mà nhà cửa thì bừa bãi, bần thủ.

A. — Thế bà nhất định bắt chúng tôi giong đi ?

B. C. — Chẳng mời các thầy giong đi để đề các thầy ở không tháng nữa hay sao ?

Trong lúc An và bà chủ nói thì Bảo vẫn đứng tựa cửa hai tay rút túi bông chàng như để ý cái gì ở ngoài phố. Chàng hỏi một người.

B. — Cô muốn hỏi ai ?

CÓ TIẾNG ĐÁP. — Thưa ông tôi muốn biết xem me tôi đã đến đây thu tiền chưa ? Bảo chưa kịp giả nhời, bà chủ đã gọi con :

B. C. — Phấn đấy phải không ? Vào đây con. Me đang mời các ông thuê nhà này giong đi đây. Ai lại ba tháng tiền nhà chưa trả ?

CẢNH THỨ BA

Vẫn những người trên, thêm Phấn

Phấn bước vào. Trông nàng đẹp rực rỡ, một vẻ đẹp thủy mị, trái hẳn với vẻ đanh ác của mẹ. Bảo chỉ chòng trọc nhìn nàng khiến cho nàng hơi ngượng.

PHẤN. — Thưa me, con đến đăng chị tham, thấy chị ấy báo me lại đây thu tiền nhà.

B. C. — Me thu tiền nhà, nhưng các thầy ấy có trả đâu. Me đang mời các thầy ấy đi thuê chỗ khác. (Quay lại nói với An và Bảo) Thôi, các thầy liệu, liệu từ bây giờ đến chiều

giọng hết đồ đạc đi, đừng bắt tôi phải sai đây tớ nó đến nó khuôn vút ra đường thì mất cả sự tử tế.

(*Nghe mẹ nói, Phấn ngơ ngác nhìn hai người*)

A. — Sao bà nóng nảy thế. Bà để cho chúng tôi đến ngoài giêng, nếu không có tiền nhà, bà đuổi đi cũng không muộn kia mà.

B. C. — Các thầy nói dễ nghe nhỉ. Ai sẵn nhà đâu cho các thầy ở như thế. Tôi không có thì giờ nói nhiều với các thầy. Các thầy nên thuê người xe đồ ngay đi. Năm giờ chiều tôi đến, nếu còn cái gì tôi vất ra đường, đừng trách. (*Quay lại bảo Phấn*) Thôi đi về con. Về rồi bảo thẳng xe nó đến nó dọn-dẹp quét tước lại nhà cửa đi. Thôi cứ là đủ thính, từ sau cũng không dám dây đến các bố làm văn sĩ.

Bà kéo con gái ra.

CẢNH THỨ TƯ
An và Bao

Hai người đàn bà ra rồi, Bao ra cửa nhìn theo, đứng lặng người hồi lâu

A. — Bao, nhìn cái gì mà góm thế. Lúc này có phải là lúc ngắm gái đâu. Tiền nhà! Không có tiền nhà là chốc nữa đồ đạc ra đường.

B. — Cái anh này mới phiền làm sao! Đồ đạc ra đường đã có gì là lạ.

A. — Nhưng có hai cái giường và cái tủ hộc lại bắt mất thì lấy gì mà nằm, đựng quần áo.

B. — Nằm đất, còn quần áo mình, sắp sửa đem lên Vạn Bảo mà cầm thì còn cần gì tủ nữa.

A. *vui vẻ* — Thế ra bây giờ anh cũng bằng lòng để tôi đem cầm quần áo à? Phải đấy, đem cầm đi để lấy tiền mà trả tiền nhà, kéo họ nói khó chịu chết đi ấy.

B. — Ồ, anh tưởng là đem cầm quần áo của tôi hân. Nói chuyện là cầm quần áo của anh ấy chứ, vì quần áo của tôi, tôi còn phải diện để chiều còn đến nhà cô Phấn kia mà.

A. *ngạc nhiên* — Phấn nào?

B. — Phấn con bà chủ lúc nãy chứ còn Phấn nào nữa. Cái anh này chóng quên lạ.

A. — Có phải là chong quên đâu, nhưng anh quen cô Phấn từ bao giờ.

B. — Sao anh ngốc lạ thế. Cứ gì phải quen mới được. Thôi, anh đừng hồi lồi thôi nữa. Anh nên mang quần áo đi mà cầm đề lấy tiền về tôi còn cần tiêu.

A. — Anh cần tiêu ? Thế tiền nhà ?

B. — Tiền nhà nào nữa. Họ đã đuổi mình rồi mà còn nói mãi đến nhà với cửa.

A. — Tôi tưởng đem cầm quần áo đề lấy tiền chi tiền nhà, chứ anh lại tiêu đi à ?

B. — Tôi có cần tiêu đến tôi mới bắt anh mang quần áo đi cầm chứ, bằng không rét này, tôi đề cho anh mặc chẳng hơn à ? Nhưng anh An này, bộ quần áo của anh với cái pardessus thì liệu cầm được bao nhiêu ?

A. — Cả cái pardessus của anh nữa may ra mới được 20p00.

B. — Sao lại cả pardessus của tôi nữa ?

A. — Vì nếu có quần áo của tôi và cái pardessus thì họ cầm cho 14p.00 cũng là quá lắm rồi.

B. — Thế thì tôi gì mà cầm.

A. — Nào tôi có muốn cầm đi đâu, nhưng còn tiền nhà.

B. — Tôi sốt ruột với anh về cái tiền nhà. Tôi cấm anh không được nhắc đến nữa đấy. Tôi bảo anh đừng cầm nghĩa là có ý bảo anh đem bán đứt đi.

A. — Bán đứt đi, rồi ra tôi lấy đâu tôi mặc ?

B. — Anh may bộ khác khó gì !

A. — May bộ khác, nhưng tiền ?

B. — Tiền tuí tôi biết đâu với anh đấy. Bây giờ hãy nói truyện đem quần áo đi mà bán đã. Anh có chìa khóa không đấy ? (sờ túi mình lúi ra chòm chìa khóa) Đây rồi. Đề tôi mở tủ lấy quần áo rồi anh liệu mà mang đi bán rồi đưa tiền về ngay cho tôi đấy nhé.

Chàng mở tủ lấy ra bộ quần áo và cái pardessus của An. Chàng ngắm nghĩa rồi nói : « Thế này mà đem bán thì tiếc quá ». An buồn rầu, mân mê đồng quần áo, xớm vào người

A.— Minh may mất gần 80p.00. Liệu bán bây giờ có được 25p.00 không ?

B.— Không nổi thì cố mà nài lấy 25p. Một cái đồng hồ đeo tay ít ra cũng phải 20p. mới dùng được.

A.— Tôi bán quần áo để lấy tiền cho anh mua đồng hồ ?

B.— Chẳng lẽ tôi tự nhiên đến nhà cô Phấn. Cũng phải có cái gì mà tặng cô ta chứ. Và tôi sẽ mời cô ta lại đây chơi. Như thế còn 5p. thì tiêu hà tiện may ra cũng đủ.

A.— Thế anh không trả tiền nhà ?

B.— Anh lại nhắc đến tiền nhà. Rồi mình giộn đi chỗ khác còn cần gì nữa, Nhưng thôi nói truyện mãi mất thì giờ Anh làm ơn vác bộ đồng quần áo này đi... *(chàng vừa nói vừa chỉ vào chỗ quần áo).*

A.— Còn quần áo của anh ?

B.— Đã bảo quần áo của tôi tôi còn phải diện.

A.— Tôi cũng phải diện.

B.— Anh thì còn diện với ai ? Có con Tâm thì nó bỏ rơi cu cậu rồi. Vả lại anh cứ vác bộ đồ năm ngoái tôi trông cũng sang chán.

A.— Sao anh không vác bộ đồ năm ngoái.

B.— Anh thì bị thế nào được với tôi. Thôi đừng con cả con kê nữa mất thì giờ. Anh liệu đi đi rồi cầm tiền về cho tôi tiêu chứ.

A.— Tôi biết bán ở đâu bây giờ được.

B.— Có khó gì. Lên hàng vải thâm mà bán. Này tôi bảo, mang lên số nhà 31 mà bán, ở đấy có con bé trông hay tuyệt. *(An lấy gói quần áo rồi buồn bã đi ra).*

B.— Sao trông anh buồn lạ. Phải tươi lên, chứ cái nét mặt tẻ tẻ thế kia mà đi bán thì lại hớ thôi. Nhớ đến nhà 31 mà ngấm con bé nhé.

(An đi ra còn lại một mình Bảo).

B.— Nghĩ cũng thương hại thằng bé. Sao mà nó tử tế với mình thế.

(Bảo đang nói thì)

HẠ MÀN

HỒI THỨ HAI

Cảnh nhà Phấn. Một giờ sau.

CẢNH THỨ NHẤT

Hai mẹ con Phấn

Mở màn lên, hai mẹ con đang sửa soạn trang hoàng nhà. Vừa làm việc hai người vừa nói truyện với nhau.

BÀ CHỦ.— Gớm, cái năm nay làm ăn khó quá. Mấy mươi món nợ mà chẳng đòi được món nào cả.

PHẤN.— Thưa mẹ, con tưởng nhà ta năm nay dễ chịu đấy chứ. Giá thuê nhà đang tự nhiên cao vọt lên. Những cái nhà mấy năm về trước chỉ cho thuê dăm trăm là 12p.00, mà năm nay cho thuê được 25p.00 còn là nê nang.

PHẤN.— Lại nói đến hai cái ông ấy. Thế mẹ nhất định đuổi họ thật đấy à ?

BÀ CHỦ.— Chẳng đuổi đi thì để làm gì. Tháng này là ba tháng rồi đấy.

PHẤN.— Mẹ ác quá !

BÀ CHỦ.— Nào có phải là truyện ác. Đối với bọn họ không thể không được. Tiền gì thì họ có mà tiền nhà họ cứ ý ra thì ai chẳng bức mình.

(Phấn hơi ra chiều nghĩ ngợi)

BÀ CHỦ.— Thôi mặc họ ! Truyện đến họ lắm mẹ chỉ bức mình thêm. Thôi con đi cắm hoa vào bình đi để mẹ vào trong nhà xem chúng nó thu xếp xong chưa ?

*Bà ta đi vào nhà trong,
còn lại một mình Phấn.*

PHẤN.— Cứ mỗi năm tết đến là một lần nhộn nhịp. (*Lấy gương ra soi*). Ai lại trời rét mà mình làm việc đồ cả mồ hôi ra thế này. (*Nàng lấy « búp » thoa lại ít phấn ở mi*).

*Trong lúc ấy có tiếng
gõ cửa. Phấn mở cửa.*

CẢNH THỨ HAI

Phấn, Bảo

*Cửa mở ra, Bảo bước vào.
Phấn hơi ngượng ngượng.*

BẢO.— Chào cô, tôi muốn hỏi bà.

P.— Không giám, chào ông. Ông muốn hỏi me tôi ? Mời ông ngồi chơi đề tôi đi gọi. Hẳn ông mang trả tiền nhà.

B.— Thưa cô, thế bà đi vắng.

P.— Thưa ông, me tôi ở nhà trong, ông ngồi chờ một tý.

B.— Thế thì thôi chẳng cần gọi bà nữa, tôi nói truyện với cô cũng được.

P.— Ông chịu khó chờ một lát. Tôi gọi me tôi ra ngay bây giờ.

Nàng toan đi vào nhà trong

B, *gọi rất lại.* — Cô Phấn ! Tôi đã bảo là không cần phải gọi nữa. (*chàng giơ cái hộp đồng hồ lên*) Nguyên lúc này cô bỏ quên cái này.

P. *ngơ ngạc* — Thưa ông tôi có bỏ quên gì đâu

B.— Có, cô bỏ quên cái đồng hồ đeo tay hiệu Cyma.

P, *ngạc nhiên.* — Cái đồng hồ đeo tay hiệu Cyma.

B.— Vâng, một cái đồng hồ mới mua ở Robert beau có cả facture.

P.— Thưa ông không phải đồng hồ của tôi, chắc là của người khác tới chơi bỏ quên ở nhà ông.

B.— Là nhĩ. Sao lại không phải của cô ? từ sáng đến giờ đã có ai đến thăm chúng tôi đâu.

P.— Chắc là của ai người ta tới từ tối hôm qua

B, *nhìn lại facture*. — Vô lý ! *facture* đề hôm nay sao người ta lại bỏ quên từ hôm qua được. Chắc là của cô mà cô không muốn nhận.

P. *cười* — Ông nói lạ quá ! Sao của tôi, tôi lại không nhận. Biết đâu chẳng phải là của ông bạn ở chung với ông.

B. — Không, đây là đồng hồ của đàn bà thì bạn tôi mua làm gì.

P. — Biết đâu, ông ta không mua cho vợ ông ta.

B. — Không bạn tôi chưa có vợ đâu. (*chàng nói rành rọt từng tiếng*). Vì cùng chưa có vợ cả nên chúng tôi mới ở chung với nhau được chứ.

P. — Thế thì lạ nhỉ ? Vậy đồng hồ của ai ?

B. — Vâng, lạ thật ! Nếu chúng tôi mà có tiền mua đồng hồ để dùng thì chúng tôi trả tiền nhà bà còn hơn.

P. — Chắc trời cho hai ông đấy, hai ông cứ giữ lấy mà dùng (*nhìn vào nhà trong*) Quái không biết mẹ tôi làm gì ở trong nhà mà mãi không ra. Mời ông ngồi chơi để tôi gọi mẹ tôi nhé.

B. — Gọi bà ra làm gì vì tôi sắp về đây mà.

P. — Kia, ông hãy ngồi chơi.

B. — Nhưng cái đồng hồ. ?

P. — Tôi đã bảo là hai ông cứ giữ lấy mà dùng.

B. — Đồng hồ của đàn bà chúng tôi dùng làm gì. Hay là nếu không phải của cô thì chúng tôi xin biếu cô vậy.

P. *cười* — Cám ơn ông, tôi cũng đã có đồng hồ rồi. Vả lại . . .

B. — Có đồng hồ rồi mà có cái nữa càng hay chứ sao. Cô không lấy chẳng lẽ tôi vất nó đi à.

P. — Sao lại vất đi, phí của. Hay để tôi gọi mẹ tôi ra, rồi tôi nói với mẹ tôi lấy cái đồng hồ này để trừ hai tháng tiền nhà cho ông nhé

B. — Thừa cô tôi không muốn thế. Tiền nhà bà đã lấy của chúng tôi hai cái giường với cái tủ rồi.

P. — Các ông nên giữ lấy giường mà nằm, lấy tủ mà dùng.

B. — Những kẻ vô gia đình như chúng tôi bạ đâu sống đấy thì cần gì giường và tủ. Còn như cái đồng hồ này thì một

là tôi biểu cô đề nhớ lấy ngày . . . lấy ngày tôi sắp giọn nhà đi, hai là tôi vất nó đi vì nó không phải của tôi.

P. — Thế thì ông vất nó đi là phải vì nó cũng không phải là của tôi.

B. — Thế chẳng hóa ra tôi thua cuộc với người bạn tôi hay sao vì tôi nhất định là của cô.

P. — Ông nhất định là đồng hồ của tôi ? Ngộ tôi cũng cứ bảo nó là đồng hồ của ông ?

B. — Bảo nó là đồng hồ của tôi ? Cô có chứng cứ gì không ?

P. — Còn phải chứng cứ gì nữa. Ông cầm nó đến đây thì nó là của ông

B. — Không phải, tôi cầm nó đến nhưng mà nó là của cô, vì tôi có chứng cứ hẳn hoi.

P. — Ông có chứng cứ hẳn hoi, ngộ nhỉ ?

B. — Thật đấy, nguyên lúc nầy khi cô tới, trông thấy cô, tôi tự hứa ngay với tôi là tôi phải tặng cô một cái gì làm quà tết...

P. *giật mình* — Sao ông lại ăn nói thế, có ai nghe thấy thì phiền cho tôi biết bao nhiêu.

B. — Có ai ở đây mà sợ ! Cô đừng ngắt lời tôi. Tôi tự hứa là tôi phải tặng cô một cái gì làm quà tết, thế rồi lúc cô ở đây tôi chẳng có cái gì cả, lúc cô về tôi phải đi mua cái đồng hồ này ngay . . .

P. — Ông này lạ lùng quá. Việc gì ông lại muốn tặng tôi như thế. Tiền mua đồng hồ này, giá ông đề trả tiền me tôi có hơn không.

B. — Sao cô lại cứ nói đến tiền nhà ! Tiền nhà là truyện khác mà mua đồng hồ tặng cô là truyện khác. Còn như tại sao tôi lại muốn tặng cô, thì chính tôi tôi cũng không rõ, nhưng có lẽ chắc là vì cô . . . : cô đẹp.

P, *đỏ mặt*. — Ấy chết, sao ông lại cứ nói thế. Me tôi ở trong nhà sắp ra đấy. Lúc nầy me tôi đến, giá ông trả ngay tiền nhà thì hơn.

B. — Tôi van cô đừng động gì đến tiền nhà nữa. Vả lại lúc nầy, chúng tôi chưa có tiền. Tiền này là bạn tôi mới đem bán một bộ quần áo với cái pardessus.

P. — Tội nghiệp, sao ông tẻ thế, lại đem bán quần áo của bạn đi mà tiêu một cách vô ích. Trời rét này mà không có quần áo thì bạn ông chịu làm sao nổi.

B. — Anh ta đã có quần áo cũ năm ngoái. Mua đồng hồ biếu cô mà cô bảo là một món tiền vô ích thì vô lý quá. (*chàng đưa cái đồng hồ cho Phấn*) Đây xin cô cầm lấy vì nó là của cô. Giá bán quần áo của bạn tôi mà chưa đủ thì tôi sẽ bán cả quần áo của tôi nữa.

P, *gạt đi*. — Chết rồi, đời nào tôi lại lấy thế. Thôi ông mang về đi kéo me tôi ra bây giờ thì chết.

B. — Nếu bà ra thì cô cứ bảo là tôi đem trả tiền nhà chứ gì.

P. — Ấy lại có cả tiền nhà nữa đấy à ? Thế đề tôi gọi me tôi ra nhé.

B. — Nói thế chứ làm gì có tiền. Nếu chẳng may mà bà ra, thì tuy tôi không có tiền nhưng cô cứ nhận là trả rồi . .

P. — Nhận cho là trả rồi ?

B. — Vâng cô nhận hộ, rồi tôi sẽ về đem bán nốt bộ quần áo tôi đang mặc với cái pardessus này đi để lấy tiền hoàn lại cô sau.

P. — Ngộ me tôi bảo tôi đưa tiền cho me tôi ngay thì sao?

B. — Tôi thì mới không có tiền, chứ cô thì làm gì trong người không có nổi hai chục bạc. Nếu bà hỏi thì cô cứ đưa rồi cô lấy của tôi sau cũng thế.

P. — Ông nói dễ nghe nhỉ (*có tiếng dép ở nhà trong ra*) Đấy me tôi. Ông nên đi về đi.

B. — Không tôi không về vì cô chưa nhận cái đồng hồ này.

Chàng lại đưa cái đồng hồ cho Phấn.

Phấn lưỡng cuống khi thấy mẹ ra

CẢNH THỨ BA

Vẫn những người trên

Thêm bà chủ

Bảo vẫn điềm nhiên trước sự lưỡng cuống của Phấn. Thấy chàng bà chủ hơi ngạc nhiên

B. — Chào bà, chúng tôi . . .

B. C. — Không giám, chào thầy, chẳng hay thầy đến có việc gì ?

B. — Thưa bà, tôi đến . . . (*ngáp ngừng nhìn Phấn*)

B.C. — Thầy đến có việc gì, hay là thầy đến trả tiền nhà đấy ?

P. — Thưa mẹ, ông ấy trả tiền nhà đấy ạ.

Bảo nhìn nàng, cảm ơn

B. — Vâng thưa bà, chúng tôi mới chạy được món tiền xin đem nộp tiền nhà bà, kéo bây giờ 25 tháng chạp, tết nhất đến nơi rồi, bà bắt chúng tôi dọn nhà đi thì chúng tôi biết thuê đâu được nhà khác.

B. C. — Nào tôi có muốn những sự lôi thôi như thế, chẳng qua là bây giờ làm ăn khó khăn, chúng tôi cũng cần đến tiền nên mới phải rao riết với các thầy như vậy. Bây giờ các thầy có tiền nhà xin mời các thầy cứ ở, Thôi, tiền đâu, thầy đưa tôi xin để tôi còn đi chợ sắm thêm ít đồ tết.

B. — Thưa bà . . . (*nhìn Phấn*)

P. — Thưa mẹ ông ấy đã đưa cho con rồi đây.

B.C. Thầy ấy đã đưa cho con rồi à ? Thế con đưa đây cho mẹ đi chợ kéo muện (*bấy giờ mới để ý đến Bảo đứng không, không ai mời soi nước*). Kia con không bảo đây tờ rút nước mời thầy ấy soi

B. — Cảm ơn bà, chúng tôi không khát

Trong lúc ấy tui Phấn mới vì lấy ra hai cái giấy 20p00 đưa cho mẹ. Bà mẹ ngạc nhiên hỏi.

B.C. — Sao tuay ấy lại đưa những bốn chục

Phấn lương cuống nhìn Bảo.

B. *vẫn điềm nhiên*, — Thưa bà, thế là chúng tôi muốn trả trước bà một tuàng, Ấy chúng tôi cuỉ sợ có tiền lại đem tiêu hết, nên phải trả ngay bà thế này lại hơn (*Chàng nhìn Phấn mỉm cười*).

B. C, *vô tình* — Ừ các thầy nghĩ thế cũng phải đấy. Tội gì có tiền mà đem phung-phí đi, Cứ đem trả tiền nhà trước thì sau càng khỏi phải trả (*Quay lại bảo Phấn*) Con xem thợ họ quét vôi nhà xong chưa, rồi con bảo họ lại nhà các thầy ấy quét qua lại một lượt đi cho nó đẹp chứ tết nhất đến nơi

rồi (*quay lại Bảo*) Đấy các thầy xem, thuê nhà của tôi ai cũng phải bằng lòng. Có chủ nhà chịu để ý đến sự đẹp đẽ của khách thuê nhà như tôi đâu.

B. — Vàng thừa bà chúng tôi cũng nghĩ thế nên chúng tôi mới phải cố sức chạy lấy tiền nhà để nộp bà, kén trọn được cái nhà vừa ý mà chủ lại biết đều thật là khó lắm

B. C. — Ấy ở đời vẫn thế, người tử tế bao giờ cũng hiếm (*quay lại Phấn*).

Phấn, con chưa cầm những bó hoa kia vào bình à ?

B. *bấy giờ mới để ý đến bó hoa ở bàn* — Gớm bà có những bông hoa đẹp nhỉ,

B. C. — Ấy, hoa này tôi mua ở tận ngọc-hà kia đấy, Thầy có muốn lấy một ít về bày chơi thì lấy, vì sáng ngày tôi mua nhiều,

B. *hóm hỉnh nhìn Phấn*. — Cám ơn bà, ra bà mua ở tận Ngọc-hà. Tôi cứ tưởng ở nhà bà cũng sẵn hoa đẹp kia đấy. (*Nhìn Phấn cười nụ*) Tôi cũng muốn xin bà một ít, nhưng nhà chúng tôi không có bình cầm

B. C. — Được thầy cứ lấy, rồi tôi bảo cháu nó cho thầy mượn cái bình (*Bảo Phấn*) Phấn ! Rồi con lấy cho thầy ấy mượn cái bình mà mẹ bắt của lũ học trò nó thiếu tiền nhà tháng trước (*Bảo rất mình*).

B. — Gớm, bà tử tế quá. Thừa bà, lại có ai thiếu tiền nhà của bà nữa ?

B. C. — Không đấy là tôi nói bọn học trò họ thiếu tiền từ tháng trước. Tôi đã mời đi cả rồi

B. — Sao lại đại thế ! Tìm đâu được những nhà mà chủ nhà chịu để tâm đến người thuê như bà !

B. C. — Thầy tính cũng phải có người thế nọ người thế kia chứ ai cũng biết đều như thầy cả hay sao.

(*Bảo cười. — Phấn cũng mỉm cười*)

B. Bà cứ quá khen

B. C. — Tôi nói thật đấy. Thôi mời thầy ngồi chơi, để tôi còn vào sắp sửa đi chợ (*Bảo Phấn*). Con lấy cho thầy ấy cái bình và đưa biểu thầy ấy ít hoa nhé.

(*Bà đi vào nhà trong*)

CẢNH THỨ TƯ

Còn lại Bảo và Phấn

B. — Đây, cô xem có phải bà không biết không ?

P. — Ông làm tôi sợ quá.

B. — Sợ quái gì. Vì tôi biết chắc là cô có tiền và bà không biết được. Vả lại tôi đã có gan đến đây để mang biểu cô đồng hồ thì biết tôi đã tính toán đủ mọi cách đối phó, nếu chỉ gặp bà mà chẳng gặp cô. (*chàng lại đưa ra cái đồng hồ*) Tiền nhà cô đã giúp tôi, chắc còn cái đồng hồ này cô cũng giúp tôi cầm lấy nốt.

P. — Đòi nào tôi lại cần thế. Như vậy chẳng hoá ra tôi mua cái đồng hồ của ông hay sao ?

B. — Không phải là mua, vì có đòi nào tôi lại bán đắt cho cô như thế được. Vả lại tôi cũng sắp sửa về để còn đi bán nốt bộ quần áo và cái pardessus này. (*chàng chỉ vào quần áo và pardessus đang mặc*) Để lấy tiền hoàn lại món tiền cô vừa cho vay.

P. — Ông lại đem bán những quần áo này. Thế ông lấy gì mà mặc.

B. — Tôi mặc những quần áo cũ. Vả lại tôi chịu rét đã quen cũng không đáng ngại lắm.

P. — Ông đừng đem bán như vậy phí mất ông ạ. Tiền của tôi rồi ra lúc nào ông trả cũng được.

B. — Ai lại chịu tiền của một người đàn bà đẹp như vậy bao giờ. Hơn nữa, đồng hồ của tôi cô còn chẳng lấy thì tôi chịu tiền của cô làm gì (*chàng lại ấn đồng hồ vào tay Phấn*).

P. *bất đắc dĩ phải cầm.* — Ông làm phiền lắm. Mẹ tôi trông thấy thì chết. Tôi cầm đây vì tôi sợ mẹ tôi nhưng tôi sẽ trả lại ông sau.

B. — Giả lại ông sau ! Thế thì em Phấn không ngoan nữa rồi.

P. *ngạc nhiên.* — Ấy chết ! Sao ông lại gọi thế.

B. — Sao em lại hỏi anh thế ? Em phải tự biết lòng cho anh chứ.

Lại tiếng dép ở nhà trong đi ra

P. — Có lẽ mẹ tôi lại ra

B. — Thôi anh hãy tạm chào em lát nữa em lại chơi nhé

P. — Thế ông không lấy hoa ?

B. — Còn bông hoa nào quý bằng em nữa. (nói to) Vâng, rồi cô sai người mang giúp cả hoa lẫn bình đến thì may quá. (nói nhỏ) Em không biết chứ em là bông hoa đẹp nhất. (Phấn đỏ mặt) Chào em nhé !

P. — Không giám, chào ông.

B. — Sao em lại gọi anh như thế. Không thân mật một tý nào cả.

P. — Nhưng anh đừng bán quần áo của anh đi nhé. Đề mà mặc tết cơ....

(Bảo nhìn nàng cười. Trong khi ấy)

HẠ MÀN

HỒI THỨ BA

Sảy ra ba tháng về sau, khi Bảo và Phấn đã tự do kết hôn với nhau, Cảnh một căn nhà xinh xắn một phố vắng ở Hanoi

CẢNH THỨ NHẤT

Mở màn lên, Phấn đang ngồi mạng quần áo một mình. Một lát sau Bảo rón rén đi từ nhà trong ra, khe khẽ đến đằng sau Phấn, rồi đưa tay lên bịt mắt nàng, Phấn cười vui vẻ

PHẤN. — Anh Bảo, em biết rồi, cái tay nhỏ nhắn mà mát rượi như tay con gái ai còn lạ gì.

BẢO, buông tay ra. — Em anh tinh quá !

P. — Thế ngoài anh ra, liệu ở trên đời này còn ai mó nôi đến người em mà anh bảo em tinh quá.

B. — Em lại còn lý-luận nữa.

P. — Em biết lý-luận là cái

■ Anh Bảo này, không biết mẹ đã dò la được tin tức của chúng mình chưa nhỉ ?

B. — Cái đó anh cũng chẳng biết nữa, nhưng có điều chắc chắn là mẹ cho người đi lùng chúng mình khiếp lắm. . .

P. — Thế thì rồi ra thế nào mẹ cũng dò ra được đến đây thôi.

B. — Me có đến đây thì chúng mình lấy lục me xin lỗi vậy chứ làm thế nào.

P. — Nhưng anh ạ, em nghĩ em hối quá. Tại sao chúng ta không đường hoàng yêu nhau lại đi lẩn lút như thế này.

B, *an ủi.* — Tại me không thương đến anh thì làm thế nào được. Chẳng qua là số kiếp mình thế. Vất vả trước càng thanh nhàn sau.

P. — Em lo lắm. Thanh nhàn về sau thì không biết, nhưng hiện bây giờ chúng ta sắp đến cơn túng rồi đây.

B. — Em không cần nghĩ đến truyện ấy. Anh sẽ đi kiếm lấy tiền về cho em tiêu, Chiều hôm nay anh lên tòa báo « Văn Chương » để lấy tiền bán quyền tiêu thuyết « Thăm Yêu » thì chúng mình sẽ có hai trăm bạc.

P. — Vâng, anh thử đi xem. Em định đem bán mấy đôi xuyến của em để dành ngày trước.

B. — Không, anh không cho em bán một cái gì cả. Đã không mua được thì thôi chứ không bán đi nữa. Anh yêu em, anh sẽ đem hết nghị lực ra để cho đôi ta sung sướng.

P. — Em muốn buôn bán thêm.

B. — Buôn bán làm quái gì. Người đẹp như em có phải trời sinh ra để vất vả đâu mà lo.

*Phấn không đáp lại lời Bảo, vẫn
vờ nghĩ ngợi. Có tiếng du cửa rất
mạnh. Hai vợ chồng ngơ ngác nhìn
nhau. Sau cùng Bảo ra mở cửa.*

CẢNH THỨ HAI

Vẫn hai người trên. Thêm mẹ Phấn

*Thấy mẹ đôi trai gái đều sợ Phấn nép
vào vai Bảo trong khi bà chủ sát khi đang
đang nhìn hết người nọ sang người kia.*

B. C. — Gớm con Phấn giỏi nhỉ. Tưởng bỏ nhà đi với ai chẳng hóa ra đi với ông làm báo. Mày tưởng làm báo mà bà sợ à, bà cho thì phen này cứ rữ tù, một gông. Ra các ông làm báo các ông ấy mồm mép để quyến rũ con gái người ta.

P. — Trăm lạy mẹ, nghìn lạy mẹ, mẹ trông lại cho chúng con nhờ.

B. C. — Sung sướng mày không muốn mày muốn lấy một thằng kiết xác kiết xơ.

B. — Chúng con xin mẹ. Mẹ trông đi thì chúng con dại, mẹ trông lại thì chúng con ngoan.

B. C. — Ai mẹ con gì với nhà anh ! Mặt tôi thế này mà là mẹ anh à ? Rõ dơ.

B. — Thôi chúng con xin mẹ. Mẹ bảo chúng con thế nào chúng con cũng xin chịu. Chúng con đã chót yêu nhau.

B. C. — Đã chót yêu nhau ! Anh quyến rũ con gái tôi, tôi phải cho anh ngồi tù.

P, *khóc lóc* — Con lạy mẹ ! Chúng con đã ăn ở với nhau gần ba tháng trời rồi, mẹ nào bắt chúng con phải xa nhau. Mẹ thương con phận nào con được nhờ phận ấy.

B. C. — Thương mày đề mày bôi tro trát chấu vào mặt tao chứ. Rõ đẹp con gái nhĩ. Mặt mũi hơ hớ ra thế kia mà đi theo trai.

P. — Con lạy mẹ chúng con...

B. C. — Tao chẳng lạy với van gì cả. Khôn hồn thì mày về với tao đề tao kiện thằng làm báo.

P. — Con xin mẹ Con yêu người ta...

B. C. — Tao không biết truyện yêu với ghét. Mày là con nhà tử tế phải lấy chồng giàu có tử tế. Tao không đề cho mày lấy chồng vu vơ nghèo kiết như thế này.

B. — Thưa mẹ, nếu mẹ có lòng thương đến chúng con, con xin về quê đề thầy đề con ra thưa truyện lại với mẹ.

B. C. — Tôi đã bảo tôi không mẹ con nào với anh. Mặt anh không đáng lấy con gái tôi.

P. — Con lạy mẹ, thì đằng nào chúng con cũng là vợ chồng với nhau rồi.

B. C. — Vợ chồng là thế nào ? Vợ chồng thì phải có cưới có treo, có họ hàng làng nước, có hôn thư giá thú chứ.

B. — Nếu mẹ trông lại cho chúng con nhờ, con xin làm theo đủ lệ cưới xin.

B. C. — Đủ lệ cưới xin ! Anh quyến rũ con gái tôi gần ba

tháng nay sao không thấy anh nói đến truyện cưới xin ấy cho. Anh đã muốn khinh tôi, tôi phải bỏ tù anh cho anh biết tay. Anh đừng tưởng anh làm báo mà tôi sợ.

B. — Thưa me, nào con có dám cậy gì đâu. Con chỉ xin me thương hai chúng con.

B. C. — Thế anh có thương hại tôi không. Anh phải biết anh quyến rũ con gái tôi đi để cho tôi tổn công thiệt của bao nhiêu, tôi khổ sở bao nhiêu. Anh có biết không, tôi tốn kém, tôi khổ sở thì phải ở tù để bù lại, chứ tôi không me con gì với anh cả.

Trong lúc ấy Phấn chỉ khóc. Nàng còn biết làm thế nào được nữa, nếu mẹ nàng cứ khăng khăng cả quyết

B. — Bằng nào chúng con cũng là con me rồi...

B. C. — Anh nói dễ nghe nhỉ? Anh làm báo anh phải biết luật chứ. Quyến rũ đàn bà là có tội. Anh đừng tưởng anh muốn là con ai cũng được đâu. Anh là con bố mẹ anh ở nhà, chứ anh là con thế nào được tôi.

Bảo toan đáp lại thì ở ngoài cửa có một người cấp cấp đi vào Ba người cùng nhìn người đàn ông lạ mặt ấy: Người thư ký luật sư.

CẢNH THỨ BA

Vẫn những người trên thêm người thư ký luật sư.

Người thư ký luật sư chào ba người rồi hỏi.

N. T. K. — Thưa cụ và ông bà, đây có phải nhà ông Nguyễn-đăng-Bảo, lệnh nam ông Nguyễn-đăng Cồn làng gổn không ạ?

B. — Thưa ông phải tôi là Bảo, chẳng hay ông muốn chỉ giáo điều gì?

N. T. K. — Thưa ông, tôi là thư ký phòng luật sư. Nguyên ông có giấy...

(Vừa nghe thấy mấy tiếng thư ký phòng luật sư từ bà chủ đến Bảo và Phấn đều rất minh vì một người nghĩ một lối riêng. Bỗng về mặt bà chủ giữ rội hơn, hai mắt bà long sòng sọc, la găm khiến cho người thư ký luật sư phải hoảng hồn).

B. C. — À, quân này giỏi, chúng mày mưu mô với nhau để mời thư ký luật sư đến đây nạt bà hân? Mày tưởng bà sợ hay sao? Mày đã thế rồi bà cho mày ngồi tù cả nút.

B — Kia thưa me, để con hỏi truyện người ta xem sao chứ? Có đâu con giám mưu mô gì.

B. C. — Me với con! Cái mồm anh cứ soen-soét thế! Anh giỏi thật. Được anh có giỏi anh cứ kiện tôi đi xem nào. Con Phấn. Mày xui thẳng làm báo nó kiện tao phải không?

P, *mếu máo*. — Thưa me đâu có truyện ấy. Me để nhà con hỏi thử lại người ta xem sao đã nào.

Trong khi ấy thì người thư ký luật sư ngoác không hiểu gì.

B, *hỏi người thư ký*. — Thưa ông, tôi có giấy gì? Có giấy người ta kiện tôi hay sao?

B. C. — Gớm nhỉ, anh còn vờ vĩnh! Anh muốn kiện tôi thì cứ kiện, tôi sẽ theo kiện anh (*nói đồng*) Quân này đáo để thật!

B, *vẫn hỏi người thư ký*. — Thưa ông có giấy người ta kiện tôi?

N. T. K. — Thưa ông, không phải thế. Nguyên... (*ngáp ngừng*) Thưa ông thế cụ đây là ai?

B. — Đây là me chúng tôi sinh ra nhà tôi. Có việc gì, xin ông cứ nói.

B. C. — Ai me con gì với nhà anh.

B, *vẫn nói truyện với người thư ký*. — Me tôi đang giận. Xin lỗi ông. Có truyện gì xin ông cho biết ngay?

N. T. K. — Ông có người chú là Nguyễn-đăng-Lâm buôn bán ở Saigon.

B. — Vâng, chú chúng tôi vẫn ở Saigon.

N. T. K. — Nay chú ông mất đi mà lại không có con trai kế tự, nên lúc lâm chung, ông Lâm có làm chúc thư để cả gia tài cho ông.

B. — Để gia tài cho tôi.

Trong lúc ấy thì hai mẹ con Phấn chú ý đến câu truyện của Bảo và người thư ký

N. T. K. — Vàng một cái gia tài gồm có mười tám ngôi nhà ở Saigon, ba trăm mẫu ruộng ở Rạch giá, bốn cái đồn điền ở Cao-mên và 25 vạn bạc ở nhà ngân hàng Đông-dương. Các giấy má về việc gia tài này ở cả phòng giấy ông chủ chúng tôi là luật sư Bonbonle, số nhà 1109 đường Gambetta. Ông chủ chúng tôi muốn mời ông chiều nay độ ba bốn giờ lại đề nói truyện về việc nhận cái gia tài ấy.

B. C, *sân đón hỏi người thư ký.* — Thế cái gia đó có phải chia cho ai nữa không ?

N. T. K. — Điều ấy, thưa cụ, chúng tôi cũng không được rõ, nhưng hình như một mình ông Bảo đây được hưởng cả thì phải. Muốn biết rõ ràng xin mời cụ và ông chiều nay đến phòng giấy ông chủ chúng tôi.

B. — Vàng, chúng tôi sẽ xin đến và chúng tôi sẽ tạ ơn ông sau.

N. T. K, *chào.* — Kính cụ và ông bà.

B. C — Không giám, chào ông. À quên, này ông ký, ông cầm tạm tiền đi xe. *(bà móc túi lấy ra cái giấy 5p. đưa cho viên thư ký.)*

N. T. K, *nhận tiền.* — Xin đa tạ cụ và ông bà. Chúng tôi xin phép cụ và ông bà. *(người này đi ra)*

B. — Chúng tôi không giám. Chúng tôi sẽ không quên ơn ông *(quay lại bà chủ)* Thưa mẹ, chiều nay mẹ đi với vợ chồng chúng con.

Bà chủ không nói gì

P. — Chúng con xin mẹ thương đến chúng con, tha lỗi cho chúng con và chiều nay nhờ mẹ đến phòng luật sư với chúng con, kéo một mình nhà con lại bố ngõ.

Bà chủ chưa kịp trả lời, lại có người đẩy cửa bước vào

CẢNH THỨ TƯ

Vẫn những người trên. Thêm An

Người đẩy cửa bước vào là An. Về mặt đang vui vẻ của chàng bỗng thấy tung hửng và trông thấy bà chủ. Bảo hiểu vẻ ngờ ngác của An, hỏi.

B. — Bonjour An ! Anh đến có việc gì thế ?

A. — Đã lâu không gặp, nên tôi muốn đến thăm anh chị, và nhân thế định mời anh chị đi Ciné.

B. C. — Chiều nay các cháu nó bận, thầy đề đến khi khác.

An ngạc nhiên

B. — Gớm nhỉ, Anh An giàu nhỉ ? Lại có dư tiền để thết chúng tôi đi Ciné kia à ?

A. — Có quái gì mà giàu. Nguyên tôi trúng cái số một nghìn, tưởng anh chị cũng trúng định đến giúp đỡ anh chị ít nhiều, nhưng nay bà đã đến đây chắc anh chị ...

P. — Không, chúng tôi vẫn cần tiền của anh. Anh mới trúng số à ? sướng nhỉ ...

B. — Thế thì tối hôm nay cả me chúng tôi và vợ chồng chúng tôi đều đi Ciné để mừng cho anh.

P, *nói với me*. — Phải đấy, tối hôm nay me đi với chúng con để mừng cho anh An .

An đã ngạc nhiên lại càng ngạc nhiên, thì bà Chủ lại mời chàng.

B. C. — Nhưng trước khi đi xem Ciné, lát nữa hẵng mời thầy lại đằng nhà tôi soi cơm với các cháu cho vui. (*nói với các con*) Còn các con thì mau lên dọn lại đằng bà mà ở cho nó rộng. Căn nhà hẹp lắm, giao trả người ta

Bà ta vui vẻ trước sự ngạc nhiên của An, và Phấn trước sự cảm động đứng đưng nước mắt sung sướng.

HẠ MÀN

Toan Ánh

Lễ vào hè

KỊCH VUI CỦA TOAN - ANH

CÁC VAI :

Hai vợ chồng và một đứa con.

Hai vợ chồng còn trẻ và đứa con

mới độ 6, 7 tuổi. Thêm thằng

Nhỏ ở cảnh thứ hai.

CẢNH THỨ NHẤT

Cảnh nhà thờ của gia đình bộ ba ấy. Giường thờ chính kê ở giữa. Ở bên cạnh lại có một giường thờ khác. Trên cái giường thờ thứ hai này có bài vị và ảnh một bà cụ già ước bảy tám mươi tuổi. Mở màn lên vợ đang ngấm lại những cổ bàn vàng hương bày ở hai giường thờ. Nàng có một vẻ mặt bằng lòng sung sướng lắm. Giữa lúc ấy thì chồng ở ngoài, dáng chừng đi làm về, bước vào.

VỢ. — Cậu đã về ! Trông em làm cổ dây này.

CHỒNG. — (Ngấm giường thờ) Thú nhỉ, hôm nay có việc gì mà mợ lại làm cổ thế này ?

VỢ. — Cậu không biết à ? Hôm nay vào hè em làm lễ cầu mát.

CHỒNG. — À ra thế, nhưng lễ cầu mát thì cũng chúng-sinh thôi chứ, sao mợ lại cúng cả các cụ.

VỢ. — Truyện cậu nữa ! làm lễ thì cũng phải thưa trình với các cụ và mời các cụ về chứng kiến cho chứ.

CHỒNG. — Mợ cần thận nhĩ ! (Sau khi nhìn qua hai mâm cỗ ở hai giường thờ) Ủ, nhưng sao lại có vàng ?

VỢ. — Thi dương sao âm vậy mà lại. Trên này mình lễ bái kêu cầu thì các cụ ở dưới ấy chắc cũng phải thế.

CHỒNG. — Mợ chu đáo quá ! Thế nào hôm nay mợ nấu chè gì đấy, chè ý-dĩ hay chè hạt sen ?

VỢ. — Em nấu chè ý-dĩ vì em biết cậu thích ăn lắm.

CHỒNG. — Mợ ngoan thật (Lại nhìn những mâm cỗ). Sao mợ lại bày hai bên giường thờ cỗ bằng nhau thế này !

VỢ. — Mỗi bên một mâm !

CHỒNG.— Không được ! Giường giữa các cụ đông, một mâm thì ít quá. Còn bên giường thờ bà một mâm thì nhiều quá. Sức bà già yếu ăn uống bao nhiêu.

VỢ.— Thi chẳng nhẽ em bày thế nào. Cũng phải cúng một mâm cho nó ra cỗ chứ

CHỒNG.— Nhưng một mình bà mà mợ cúng những bốn bát chè rồi ngộ bà ăn hết thì bội thực chết. Mà lại những hai đĩa xôi to thế này. Ngày sinh thời bà yếu dạ lắm

VỢ.— (Lườm chồng). Cậu lần thân quá. Thôi cậu đừng hỏi vặn em nữa. Cậu trông con miu cho em đề em xuống bếp sai thằng nhỏ nó đi mua rượu đã.

CHỒNG.— Ừ thì trông, nhưng con Quế nó đâu, mợ bảo nó lên đây với tôi.

(Vừa lúc ấy thì Quế, đưa con, ở sân vào.
Nó chào cậu mợ nó, rồi sấn đến bên cậu.)

VỢ.— Đây con Quế đây rồi. Hai bố con liệu mà trông mèo kéo nó lại tha của các cụ cái gì đi thì phải tội . (Nàng đi vào bếp).

Còn lại hai bố con Quế. Bố ung dung lấy cho con một bát chè ở giường thờ bên và bố cũng soi một bát. Hai bố con lại ngự cả một đĩa xôi xuống ghế ngựa ngồi chén. Trong lúc đang ăn thì mợ sách chai rượu lên. Trống thấy hai người ung dung ăn, mợ rất mình.

VỢ.— Chết chưa !

CHỒNG.— Chưa chết !

VỢ.— (Tức Sao cậu lại lạ vậy. Chè chưa cúng đã ăn, lại cả xôi nữa kìa

CHỒNG.— Có gì là lạ. Đây là ở giường thờ bà đây mà.

VỢ.— Ở giường thờ nào mà chẳng vậy. Ăn trước thì phải tội chết !

CHỒNG.— Làm gì mà phải tội. Tội lợi xuống sông , đánh ba tiếng trống lại nổi tội lên.

VỢ.— Cậu làm thế này tôi không cúng nữa !

CHỒNG.— Không cúng nữa phải tội chết !

VỢ.— Tội lợi xuống sông !

CHỒNG.— Sông bây giờ đang mùa nước to, lội xuống thế nào được.

VỢ.— (*Dưng dức khóc*) Chồng mới con, sao mà tôi khổ thế.

CHỒNG.— Làm gì mà khổ. Thế mẹ không biết ngày sinh thời bà, mỗi lần bà có cái gì bà chẳng gọi con Quế lên cho nó ăn trước à ? Bây giờ tôi cho nó ăn chè của bà là tôi chiều theo ý bà đấy chứ.

VỢ.— Chiều theo ý bà ! Ngày xưa bà còn sống khác, bây giờ bà chết khác.

CHỒNG.— Sao lại khác ? Chẳng lẽ khi người ta chết thì người ta không thương con thương cháu hay sao ? Thôi mẹ nín, rồi rót rượu ra cúng đi.

VỢ.— Tôi không cúng nữa.

CHỒNG.— Mẹ không sợ tội à ? Ai lại làm cổ định đề cúng các cụ, các cụ về ngồi đợi cả trên giường, mẹ lại không cúng đề các cụ nhịn đói giắt nhau đi à.

VỢ.— Cúng ! Nhưng thiếu sôi chè ở mâm cúng bà.

CHỒNG.— Tôi đã bảo mẹ là bà không ăn nhiều, đĩa sôi, hai bát chè cũng thừa chán.

(*Vợ không nói gì vẫn còn tức. Nàng rót rượu ra hai giường thờ, rồi thắp nến thắp hương*)

VỢ.— Đấy, tôi thắp hương, rót rượu rồi đấy, cậu vào khấn đi.

CHỒNG.— Tôi thì biết khấn thế nào, mẹ cứ khấn rồi tôi lễ như lần trước cũng được.

VỢ.— Sao lần trước cậu hẹn là lần sau cậu khấn.

CHỒNG.— Thì tôi hẹn, nhưng hôm nay tôi vừa ăn chè của bà xong, hôm còn đầy mùi đường, sợ khấn không được thanh tịnh các cụ lại chê thì chết.

Vợ biết chồng không chịu khấn mà chỉ hay nói ngang nên đành đứng trước bàn thờ suyt soát khấn. Trong lúc ấy thì chồng giắt con nhầy đầm ở bên cạnh. Và

Hạ-Màn

CẢNH THỨ HAI

Ở ngoài sân nhà đôi vợ chồng trẻ này. Bấy giờ cúng đã xong rồi, họ sắp sửa hóa vàng.

Mở màn lên thằng nhỏ ôm từng ôm vàng ở trong nhà ra sân.

NHỎ . — Bầm cậu, mợ con bảo đốt riêng ra từng đồng

CHỒNG . — Vẽ, mày cứ xếp tất cả vào làm một cho tao

NHỎ . — Bầm cậu, thế rồi mợ lại mắng con. Mợ đã dặn là vàng của Chúng-Sinh hóa riêng, vàng của các cụ riêng và vàng cúng cụ bà riêng.

CHỒNG . — Mợ bảo thế nhưng tao bảo khác. Mày phải nghe tao.

Không làm thế nào được, thằng Nhỏ đành xếp tất cả vàng vào một đồng. Cậu châm lửa đốt. Vàng đang cháy giở thì vợ trong nhà ra. Thấy con đứng cạnh lửa nàng bảo con.

VỢ . — Quế, đứng lui ra kẻo nóng con (Nhìn thấy có một đồng vàng). Ở kia, cái thằng nhỏ lạ thật, mình đã bảo sắp riêng ra...

CHỒNG . — Nhưng mà tôi bảo nó thu gọn cho nó tiện. Trời hanh thế này, giảy ra làm nhiều nơi, không trông nom xuề ngọn lửa, lại gây ra hỏa tai thì khổn.

VỢ . — Nói chuyện với cậu tức lạ. Hóa vàng chung thế này thì xuống dưới ấy lẫn lộn hết. Hỏa tai mới chẳng hỏa mũi cái con khỉ.

CHỒNG . — Bây giờ tôi mới thấy mợ nói hỏa mũi là một đấy. Nghĩa nó là gì đề tôi viết giấy gửi cho người ta cho nó vào tự điền.

VỢ . — Gớm chết nữa !

CHỒNG . — Làm gì mà chết. Sắp ăn cỗ đến nơi rồi mà mợ còn nói gở.

VỢ . — Nhưng cậu hóa vàng thế kia thì các cụ nhận thế nào được. Lẫn lộn hết.

CHỒNG . — Có làm gì điều ấy mà lo ! Lẫn thế nào được. Mợ không biết chứ ở trong sổ chúng tôi hàng mấy chục người

mà cuối tháng lĩnh tiền còn chẳng lẫn được nữa là đây mới có ba món.

VỢ.— Truyện ở trong sổ thì tiền nó có đồng chứ!

CHỒNG.— Ở đây thì vàng nó cũng có nghìn chữ. Chắc phải có một người làm agent de paiement, lĩnh tất cả số vàng này để phát cho ai được phần ấy. Trong sổ tôi cũng thế.

VỢ.— Cậu cứ ví truyện trong sổ với truyện dưới âm.

CHỒNG.— Thì vợ vừa bảo tôi lúc nãy là dương sao âm vậy thôi.

VỢ.— Truyện cậu gàn lắm. Thôi cậu đứng đây một mình.

Mợ đi vào trong nhà. Còn cậu một mình cười thích trí. Thấy than vàng lẫn ra ngoài đồng lửa, cậu lấy que gậy vào Mợ đứng ở trong nhà trông thấy, chạy ra giằng lấy que Cậu không hiểu ngờ-ngác.

CHỒNG.— Ở kia, mợ đã bảo tôi đứng đây một mình mà?

VỢ.— Nhưng mà cậu lấy que gạt tàn vàng thế thì nó vỡ hết xuống dưới ấy còn ai tiêu được nữa.

CHỒNG.— *(Bấy giờ mới vỡ truyện)* Sao lại không tiêu được. Đến ở trên trần này bạc rách, hào rách vá vào là tiêu được hết nữa là vàng vỡ ở dưới âm. Vỡ thì gán nó lại chứ sao.

VỢ.— Gán nó lại. Nói truyện gán như cậu thì nói làm gì.

CHỒNG.— Gán như tôi! Mợ hăng có được chồng gán như thế.

VỢ.— Chồng gán mà quý à *(tức quá, mợ lại phát khóc)* Tôi không nói truyện với cậu nữa. *(Nàng lại đi vào trong nhà)*

Còn một mình chồng với đứa con Chàng đặc ý cười. Trong lúc ấy.

HẠ MÀN

Toan-Ảnh

KỊCH VUI

KIỆNG

CÁC VAI :

Chồng, vợ và con

CẢNH THỨ NHẤT

Hai vợ chồng và con.

Chiều hôm ba mươi Tết tiếng pháo lác đác nổ ở vài nơi. Cảnh gia đình của cặp vợ chồng trẻ có đứa con độ từ 5 đến bảy tuổi. Mở màn lên họ đang ngồi bàn chuyện với nhau về ngày tết. Trên giường thờ có đủ hoa đào, hoa thủy tiên, có mía và bưởi, vàng và hương. Mùi hương ngát tỏa, làm cái cảnh đôi vợ chồng trẻ này ấm cúng lạ lùng.

Mợ — Cậu cứ bảo thế, chứ riêng gì người phương đông mình mới tin nhắm hay kiêng. Người phương tây họ chẳng kiêng nhiều thứ ả. Này nhé họ kiêng châm thuốc lá ba người một que diêm, họ kiêng ngồi ăn mười ba người một bàn. Có kiêng có lành chứ.

Cậu. — Tôi tài chẳng thấy lành gì cả, chỉ thấy mất thì giờ thôi. Một thí dụ cho mợ xem nhé. Ta kiêng ra ngõ gặp gái, thường hay quay trở lại cho đến khi gặp trai, có phải trễ bao nhiêu không ?

Mợ. — Ấy là tại họ không biết cách kiêng đấy. Muốn gặp trai thì cứ sai người nhà ra đón là xong.

Cậu. — Ngộ nhà không có đàn ông thì sao ? Kiêng là nhắm hết, phương đông cũng như phương tây. Ở đâu chẳng có người khờ khạo. Tóm lại là không nên tin nhắm.

M. — Cậu chỉ hay nhạo báng ! Cậu xem nhé, nhà bác ba Văn, tại làm nhà không xem hướng không xem ngày nên phát hỏa. Lại chị phán Bàng, đi chợ ngày Bẩy nên bị nạn đắm tàu đấy. Cậu xem, ta chẳng nên cần thận kiêng là gì. Cậu chiều em ngày mồng một cậu kiêng cho em.

C. — Sao mà mợ giống người vợ ở trong kịch « Kiêng » của Khải Hưng thế. Mợ đã đọc kịch ấy chưa ?

M. — Em đã được xem kịch ấy rồi, nhưng mồm mép văn sĩ thì kể gì. Họ chỉ biết xướng lên những thuyết phá hoại thôi, họ có cần gì phân biệt hay với dở đâu.

C. — (*Mỉm cười*) kể ra mợ nói cũng có lý, nhưng đề tôi hỏi em Thu xem đã, xem nó bảo có nên kiêng không. (*Gọi với ra ngoài sân*) Thu ơi! Vào đây cậu mợ hỏi.

Thu ở ngoài chạy vào súng sinh trong bộ quần áo đẹp. Tay cầm bánh pháo.

M. — Gớm con gái mợ, chỉ nghịch ở vườn hoa cả ngày. .

C. — Nó yêu hoa thế là phải. Nhưng Thu ơi cậu hỏi nhé.

Thu. — Vâng, cậu hỏi gì kia ạ ?

C. — Con có thích kiêng không ?

M. — Cậu hỏi nó thế thì nó bé nó biết thế nào ?

C. — Thì mợ cứ mặc tôi với nó. Con có thích kiêng không ?

T. — Thưa cậu kiêng thế nào ạ. Kiêng như kiêng vàng của mợ ấy à ? Thế thì con thích lắm. Con thích đeo kiêng hơn đeo khăn.

Mợ phì cười

C. — (*Cười theo*) Kiêng không phải là thế. Kiêng nghĩa là không làm một việc gì, thí dụ như ba ngày Tết, con không được ăn bánh trưng, vì ăn bánh trưng đầu năm rông, sẽ phải ăn bánh trưng quanh năm. Con có kiêng không ?

T. — Thế thì còn chả kiêng, mai con cứ ăn bánh trưng, rồi được ăn bánh trưng quanh năm càng thích.

C. — (*Bảo mợ*) Đấy mợ xem nhé, Thu nó không muốn kiêng thì chúng mình cũng đừng nên kiêng.

T. — Cậu mợ cũng đừng kiêng. Mai cậu mợ cứ ăn bánh trưng với con cho vui.

C. — Ừ cậu thì chẳng bao giờ kiêng cả. Còn mợ nghĩ sao ?

M. — Cậu hỏi thế thì ai kể ? Cậu thử hỏi câu khác xem nào ?

C. — Đây mợ xem tôi hỏi câu khác. Này Thu . . .

T. — Dạ !

C. — Ngày mai con phải kiêng mặc áo mới, kiêng đốt pháo vì nếu con đốt pháo và mặc áo mới thì quanh năm con sẽ đốt pháo luôn, và lúc nào con cũng sẽ mặc áo mới.

T. — (*Reo lên*) — Thế thì thích quá ! Mặc áo cũ đi học cứ bị chị Thái chị ấy chế, con chỉ muốn mặc áo mới quanh năm thôi. Đốt pháo quanh năm càng vui, phải không hở cậu ?

C. — Thế con không kiêng à ?

T. — (*Nũng nịu*) Con chẳng kiêng !

C. — Ủ, không kiêng thì thôi. (*Bảo mẹ*) Đấy mẹ xem, ta không nên kiêng.

M. — Cậu hỏi khôn thế thì đằng nào nó chẳng bảo không kiêng. Cậu để cho tôi hỏi.

C. — Đấy mẹ thử hỏi đi xem nào.

M. — Ủ cậu xem tôi hỏi. Thu !

T. — Dạ !

M. — Mẹ hỏi nhé. Thế này thì con có kiêng không. Con sắp sửa đi học, con ra ngõ gặp gái thì con có đi không ?

T. — Gặp gái thì làm sao.

C. — Gặp gái thì cũng như gặp trai, nhưng sợ đến trường phải phạt.

T. — Làm sao mà con phải phạt, bài con thuộc con không nói chuyện trong lớp thì cô giáo yêu. Nếu con không đi học mà nghỉ thì phải phạt.

M. — Nhưng đằng này con không nghỉ, con quay về một lúc con lại đi kia mà.

T. — Như thế thì nhớ học, con cũng sẽ phải phạt. Con không kiêng.

C. — (*Đắc thắng*) . — Đấy mẹ xem, có phải con nó bảo không nên kiêng không ?

M. — Nó trẻ con biết gì. Ai lại người nhớn đi nghe trẻ con.

C. — Gớm mẹ đừng khinh trẻ con. Đức Khổng Tử đã nói : « *Hậu Sinh Khả Úy* » nghĩa là « *trẻ con đáng sợ* ». Mẹ không đọc sách thánh hiền à ?

M. — Nói chuyện với cậu bực mình lạ. Sao cậu gàn quá. Bạ cái gì cũng giở sách thánh hiền ra mà nói.

C. — Chẳng giở ra mà nói thì đọc sách thánh hiền để làm gì ? Vả lại làm chi mẹ phải bực mình. Mẹ đừng nói chuyện kiêng với tôi nữa là xong.

M. — Nhưng ai lại ngày Tết cậu không kiêng cho em. Năm nay có phải chúng mình rông đấy không Cậu thì ốm mà em thì mất cấp.

C. — Mất cấp là tại mợ không cần thận, còn tôi ốm là tôi không giữ vệ sinh (*Hỏi Thu*) Có phải thế không con ?

T. — Thưa cậu vâng ạ. Cô giáo vẫn bảo con rằng phải giữ vệ sinh để tránh bệnh tật.

M. — Rồi thật cha nào con ấy, nhưng em xin cậu, mai ngày Tết cậu kiêng cho em một hôm thôi. Thôi cậu chiều em một tý.

C. —Ừ mợ đã nói thế thì tôi kiêng, nhưng chỉ một năm nay thôi nhé. Vậy kiêng những gì mợ đọc cho tôi biết.

M. — Gớm chết nữa ! Cậu làm như đóng kịch của Khái Hưng vậy. Phải tủy cơ ứng biến, liệu mà kiêng chứ. Đại khái không nên mặc áo trắng, không nên nói khỉ, không nên gãi gông.

C. — Thôi được. Mai tôi sẽ kiêng.

Vợ sung sướng bế con nhìn chồng. Trong lúc ấy.

HẠ MÀN

CẢNH THỨ HAI

Vẫn những vai ấy

Vẫn cảnh ấy buổi sáng hôm sau. Mở màn lên mới có một mình mợ đang sửa soạn bàn thờ. Bày mứt, bày bánh. Một lát sau, cậu quần áo chỉnh tề giắt con ra.

C. — Năm mới mừng tuổi mợ năm nay làm ăn phát tài và cuối năm sinh em giai nhé.

M. — (*Đổ mứt*) — Cảm ơn cậu. Em mừng tuổi cậu năm nay được tăng lương, đánh tổ tôm được luôn, không bỏ ù, không xướng nhầm và mùa hè cậu sẽ rặt vài cái coupe về bơi thuyền thoi và Ping-pong.

C. — Cảm ơn mợ, nhưng năm nay tôi năm tuổi không dám bơi thuyền gỗ chết đuối thì tôi.

M. — Ấy đại, đầu năm sao lại nói gở thế. (*Chúc Thu*) Năm mới mợ chúc con năm nay ngoan ngoan, học hành tấn tới cậu sẽ may áo mới cho.

T. — Con xin chúc cậu mợ vui vẻ, và riêng con chúc mợ khôn hay kiêng nhảm nhí.

M. — (*Rất minh*) Đầu năm sao con lại nói thế, mợ đánh đòn bây giờ.

T. — Thi cậu vừa dặn con phải chúc mợ như thế mới may mắn.

M. — (*Nhìn chồng*) Năm mới mà cậu không kiêng cho em, cậu đã sui con nó chúc nhảm nhí, rông thì chết,

C. — Mợ cũng không kiêng, sao đầu năm lại nói chết.

M. — Thôi em nhờ nhờ, em xin cậu.

C. — Phải năm mới, mình phải vui vẻ để được vui vẻ suốt năm mình nhĩ

M. — Thi em cũng chỉ mong có thể thôi. (*Nhìn đến Thu*) Kia, khánh vàng đầu con gái mợ không đeo.

T. — Thừa mợ, cậu bảo con kiêng, không có phải đeo khánh vàng quanh năm, nó rỉ mất mà rồi ra nó sẽ nặng làm chũu cổ con xuống.

M. — (*lại nhìn cậu*). Cậu chỉ hay trêu em. Cậu đừng làm em bực mình lại rông thôi.

C. — Thi mợ chớ nên bực mình, rông cả năm thì rầy rà.

M. — Nhưng mà cậu đừng trêu em nữa nhé.

C. — Nào tôi có trêu mợ, đấy là tôi kiêng.

M. — Vàng, cậu kiêng cho em là phải. Bây giờ thì lễ vật em đã sửa xong, cậu vào khấn các cụ đi rồi lễ cụ đề em và Thu lễ sau.

C. — Ấy tôi kiêng!

M. — (*Ngạc nhiên*) Cậu kiêng cái gì?

C. — Đầu năm tôi kiêng khấn, vì ngộ nó rông phải khấn quanh năm thì chết.

M. — (*Bực mình lắm, nhưng còn cố gượng*) Cậu chỉ trêu em thôi. Ai lại kiêng thế bao giờ. Mà cả tiếng chết cậu cũng lại quên.

C. — Ấy tôi đang trí nên nói tiếng chết, nhưng còn kiêng thì cái gì chẳng kiêng. Kiêng khấn, kiêng ăn bánh trưng kiêng đi lễ Tết, kiêng xuất hành, kiêng đốt pháo, kiêng cả ăn mứt nữa, nhưng đánh tổ tôm và hút thuốc lá thì nhất định không kiêng.

M.— (oà khóc). Cậu chỉ trêu em mãi. Ai lại đầu năm mà cậu không kiêng.

C.— (Cười) Có mợ không kiêng thì có. Tôi vẫn kiêng. Ai lại đầu năm mợ lại khóc. Rồi mợ khóc suốt năm thì tôi đến phải xin đổi đi Kuang tchéou Wăn mất.

M.— (Vẫn khóc) Kiêng mà cậu lại thế ! Tức chết người...

C.— (vẫn cười) Kìa kiêng.

Trong lúc mợ khóc, cậu cười và con Thu ngơ ngác nhìn hết bố lại đến mẹ thì.

HẠ MÀN

TOAN-ÁNH

KỊCH VUI MỘT HỒI

TẾT MẸ VỢ !

Các vai :

Ông

Bà

Con gái

Chàng rể chưa cưới

Kịch xảy ra hồi gần tết, lúc các chàng rể phải lo đến việc sắm tết nhà vợ. Mở màn lên, Bà đang sửa soạn những đồ tết. Lúc ấy Ông cũng vừa đi làm về.

ÔNG.— Bà làm gì mà bận rộn thế ?

BÀ.— Còn làm gì nữa, sắm sửa lo Tết cho bố con nhà ông đấy.

ÔNG.— Sắm sửa lo tết cho tôi ! Tôi thì cần gì tết, bà muốn tết thì bà sắm sửa.

BÀ.— Gớm, rõ vô ơn ! Phải tôi sắm sửa tết cho tôi đây, nhưng đến tết tôi cấm ông tiếp khách của ông, cấm ông ăn uống đấy nhé.

Ông.— Cứ gì ngày tết tôi mới tiếp khách và ăn uống. Để ngày thường khách đến tôi đuổi người ta đi hẳn, và bà bắt tôi nhịn hay sao ?

BÀ.— Sao mà hôm nay ông lắm điều thế. Thôi liệu liệu đi thay quần áo rồi rửa mặt đi ăn cơm chứ. Có ăn không ?

Ông.— Thế bà có ăn không ? (Ông toan đi vào nhà trong thay quần áo).

BÀ.— (Gọi rất lại). Này ông.

Ông.— Cái gì mà này với nọ, bà khéo ồm ờ lắm !

BÀ.— Ồm là thế nào ? Thế rồi ông nó không đem tết tôi à ?

Ông.— Rề của tôi chứ không phải rề của bà.

BÀ.— Ừ thì rề của cả tôi nữa, nhưng sao không thấy nó đem tết gì cả ?

ÔNG.— Tết với nhất làm quái gì ! Nó cũng tưng.

BÀ.— Tưng mặc nó chứ, chẳng tết nhiều thì tết ít chứ không chẳng hóa ra nó khinh mình hay sao !

ÔNG.— Khinh mình là thế nào ! Nó muốn lấy con gái mình thì nó phải trọng mình chứ.

BÀ.— (*Bĩu môi*) Phải nó trọng mình mà nó không tết mình. Đấy ông xem, ai lại ngày tết mồng năm nó sêu mình như thế...

ÔNG.— Bà cũng vẽ lắm ! Miễn là có sêu thì thôi, thế nào gọi là thành kính tại tâm.

BÀ.— Thành kính tại tâm ! Nó bảo nó sêu ngỗng mà nó mang biếu hai quả trứng ngỗng !

ÔNG.— Trứng ngỗng nó chẳng nở ra ngỗng là gì ! Nó sêu thế là nó có ý đấy. Thế mới thật là lòng thành. Mua ngỗng nó sợ người ta nuôi không được cần thận, nó cứ mua ngay trứng ngỗng đẻ rồi mình muốn nuôi ngỗng con thế nào cho thanh tịnh thì nuôi.

BÀ.— Mà trứng của nó lại ung chứ có nở ngỗng con đâu ?

ÔNG.— Tại nhà mình không cho ấp cần thận, chứ đời nào nó lại mua trứng ung.

BÀ.— Sao ông lại cứ bình nó chậm chạp thế. Có con gái gả chồng thì cũng phải chờ nó tử tế.

ÔNG.— Có người hỏi là tử tế rồi. Chỉ sợ nó chữa hoang mới xấu ! Mà con gái mình không chữa hoang được mà lo, vì mình dễ dãi...

BÀ.— Dễ dãi ! Đễ tết nay nó lại mang cho hai cái trứng gà ung nữa.

ÔNG.— Ấy tôi chỉ mong nó lại tết thế thôi. Được thắng rề khác đời như vậy bà còn ao ước gì nữa. Những như bà thì con gái tôi ế.

BÀ.— Phải nó đang ế đấy. Sao ông không cho không ngay đi ?

Ông toan đáp lại thì có con gái vào.

CON GÁI.— Thầy đi làm về bao giờ thế ?

ẤY.— Thầy vừa về xong. Để con đang hỏi sao chồng con không mang tết đấy. Sao con không bảo nó mua vài quả trứng gà mang tết dễ mấy ?

Có con gái cười, còn bà mẹ hơi cau mày.

BÀ. — Ông cứ thế chẳng trách ! Rồi lại được soi trứng gà ung thôi.

ÔNG. — Trứng gà ung có vị đậm đà. Bà phải biết nó tốt trứng gà ung còn là khá đấy, chứ nếu con rề bà là văn sĩ, nhất là văn-sĩ phái tượng-trưng hay là họa sĩ thì nó sẽ chỉ đem đến mấy bức tranh gà, ngỗng là đủ rồi.

BÀ. — Nó mà đem đến thế thì tôi tát vào mặt nó.

ÔNG. — Nhưng mà tôi sẽ nhận, và tôi sẽ không cho bà tát nó. Bà không biết quý những cái gì khác đời.

CÔ CON GÁI. — *(Nghe bố mẹ nói, chỉ cười một mình)*
Thôi con xin thầy để đừng tranh luận nữa, vì anh ấy đã đến ở nhà ngoài rồi. Anh ấy không tốt trứng đâu mà để lo !

BÀ. — Ừ có thể chứ, nó cũng biết điều.

ÔNG. — Chắc nó lại vẽ tranh hẳn. Thằng ấy thế mà giỏi, đoán đúng được ý muốn của bố vợ. Tao bằng lòng lắm.

BÀ. — *(Hỏi con gái)* Nó mang tranh thật đấy à ? Bảo nó mang vào đây xem nào.

ÔNG. — Sao nó phí của thế. Bảo nó mang về thầy không lấy đâu.

BÀ. — Truyện ông nữa ! Hãy để nó mang vào đã nào. Nó mang vào cho có lệ chứ để tôi lấy của nó hẳn.

ÔNG. — Phải bà không lấy.

Cô gái đi ra còn lại hai ông bà

BÀ. — Nói truyện với ông lắm lúc tức như bò đả.

ÔNG. — *(Túm túm cười)* Bỏ nó đá bà bao giờ chưa mà bà biết.

BÀ. — Gớm chết, cái ông này đến ốm ở.

ÔNG. — Ốm ở cái gì. Tôi bảo thật cho bà biết nhé : ngày tháng năm là tôi sui nó mua trứng ngỗng mang sêu đấy.

BÀ. — *(Tức)* Ông sui nó ? Thế thì ông giỏi !

ÔNG. — Giỏi quái gì ! Chỉ tài một cái là trứng ngỗng ung của bà tôi lấy tôi cho nó mà bà không biết.

BÀ. — *(Càng tức)* Ông cho nó trứng của tôi để nó mang sêu tôi.

ẤY. — Truyện nó tung thì phải giúp nó chứ.

Bà toan nói lại thì cô con gái và chàng rề đã vào. Anh chàng sách cái bu tướng đại, trong cổ nhốt hai con gà mới nở.

RÊ. — Lạy thầy để ạ !

ÔNG. — Không giám ! *(Reo lên)* Thú quá, anh có đôi gà sinh nở *(Hỏi con gái)* đôi gà này có đẹp không ?

CON GÁI. — Thưa thầy đôi gà này đẹp lắm *(Nói với mẹ)* Thưa để anh ấy chào để.

BÀ. — *(vừa tức vừa nói nhạt nhẽo)* Tôi đã không giám rồi.

ÔNG. — Bà nói khế quá, anh ấy chưa nghe thấy *(Hỏi rề)* Anh mang gà đến tết tôi đấy chứ ? Tôi thích nhất gà con.

RÊ. — Thưa thầy để, gọi là một chút lòng thành mang tết thầy để

ÔNG. — *(Cười trêu tức bà)* Anh cứ về vùi cho nó tốn. Sao anh không mua trứng để gà nhà nó ấp cho tiện không ?

RÊ. — *(Đồng ý với bố vợ)* Thưa thầy lần trước đã trứng, lần này lại trứng, con sợ mất ý nghĩa bay đi. Vả lại con không muốn cái gì giống nhau cả.

ÔNG. — *(Hoan nghênh)* anh nói chí lý lắm!

RÊ. — Thưa thầy để, lần trước đã trứng lần này phải gà mới có vẻ tiến chứ.

ÔNG. — Phải lắm. *(Hỏi con gái)* Có phải không con?

CON GÁI. — Thưa thầy phải lắm ạ !

ÔNG. — Phải bố con ta hợp tính nhau lắm. *(Hỏi bà)* Thế nào còn bà, bà nghĩ sao.

BÀ. — Thôi tôi van ông ? Ông vừa vừa chứ.

ÔNG. — Ai làm gì mà vừa vừa với chẳng vừa *(Phân vua với các con)* Đấy các con xem, để các con cứ lần cầm thế *(Hỏi rề)* Thế sang năm con định tết thầy để cái gì cho khác năm nay.

RÊ. — Thưa thầy, sang năm con cũng lại chỉ có lòng thành kính như năm nay với vài bức tranh gà cho lạ kiêu. Tâm động quỷ thần chỉ thưa thầy.

ÔNG. — *(Reo lên)* Thế thì con thật là rề của cha.

Ông cười ha hả trong lúc bà bưng bưng tức và trong lúc hai con nhìn nhau cười nụ. Vừa lúc ấy màn từ từ hạ.

HẠ MÀN

TOAN ÁNH

MẸ VỢ PHẢI ĐÁP

KỊCH VUI CỦA TOÀN-ÁNH

CÁC VAI

ĐẦN, ông chàng rề. Người như vậy ắt phải tên như vậy.

ÔNG NHẠC, vì ông là bố vợ nên người ta gọi thế.

BÀ MẸ ĐẦN

BÀ NHẠC, mẹ vợ phải đáp.

BÀ MỐI người đã gây nên truyện này

HỒI THỨ NHẤT

Cảnh nhà ĐẦN, một nhà sung túc xứ quê.

CẢNH THỨ NHẤT

Mẹ ĐẦN, bà MỐI

Mở màn lên bà mẹ ĐẦN đang ngồi tẽm trà ở phần và đang có vẻ như đợi chờ ai. Một lát sau bà MỐI đến. Bà mẹ ĐẦN mừng ra mặt. Đôi bên chào nhau.

MẸ ĐẦN. — Gớm bà chị đi đâu mà cho tìm năm tin bầy lượt mới thấy. Ai lại tôi chờ cả ngày hôm qua.

BÀ MỐI. — Bà chị tính em cũng bận lắm chứ. Chỗ này gọi, chỗ kia gọi, ai cũng muốn nhờ em giúp bộ thì làm thế nào mà em có nhà luôn được. Bà chị cho tìm em có việc gì thế, hay lại muốn kiếm một đám cho cậu ĐẦN nhà ta hẳn?

MẸ ĐẦN. — Thế thì bà chị khéo biết thật. Chẳng giấu gì bà chứ thằng ĐẦN nhà tôi năm nay nó 18 tuổi đầu rồi, tôi cũng muốn lo cho nó con vợ. Vậy bà thử ngắm xem có đám nào dễ dãi thì giúp tôi một đám.

BÀ MỐI. — Phải, bà nghĩ thế là phải lắm. Cái nghĩa trời sinh ra thế, trai nhón dựng vợ, gái nhón gả chồng. Cậu ĐẦN mà đã mười tám, bà lo đến đường gia thất cho cậu là nên lắm.

MẸ ĐẦN. — Từ ngày ông cháu mất, tôi vẫn thất lương bụng nuôi cho nó nhón. Tôi có gây dựng cho nó như đứa có đôi thì tôi mới nhắm mắt yên được.

BÀ MỐI. — Bà tính cha mẹ ai chẳng muốn cho con hay. Bây giờ bà đã nhờ đến em thì em xin hết sức giúp (ra về nghĩ)

ngợi) Thế nào, bà trông cô Hữu con gái ông lý Kim ra sao ?

MẸ ĐẦN. — Cô ta trông cũng gọn ghẽ xinh xắn đấy. Nhưng phải cái thằng bố nó hợm mình quá. Đến cậu Đạt con ông phó Đào hồi nó còn chề là không xứng dâu da nữa là tôi.

BÀ MỐI. — Đứng đấy ! Cái lão lý Kim nó kiêu kỳ thật. Thế nào, cô Giá con ông Ba Nhạc ở xóm Tây có vừa mắt bà chị không ?

MẸ ĐẦN. — Cô ta trông cũng ngoan ngoãn, nhưng chẳng biết ông bà ấy có lòng yêu đến cháu Đần không? Chẳng giấu gì bà, thằng Đần nhà tôi nó có nhớn mà chẳng có khôn.

BÀ MỐI. — Cái đó thì không lo bà chị ạ ! Ông Ba Nhạc ông ấy dễ dãi lắm. Và cả bà ấy nữa cũng nhả nhặn lắm. Cô Giá thì vừa đẹp lại vừa hay làm, Ai lại sáng nào cô ta cũng giấy tờ mờ mờ sáng, mà tối thì gà gáy canh mới đi ngủ.

MẸ ĐẦN. — Vậy nếu bà giúp được cho cháu đám ấy thì hay quá. Chỉ phải cái thằng cháu nó dại và ngớ ngẩn lắm.

BÀ MỐI. — Ui chà ! Con trai ngại gì ! Ván đã đóng thuyền là xong bết. Đã bằng cậu hai nghềch con ông xã Quých chưa ? Thế mà cậu ta còn lấy được con gái ông Lý.

MẸ ĐẦN. — Phiền quá nhỉ. Cái tục làng ta lại cứ có lệ ở rề mấy tháng. Sao lúc cả lương hương ước, các cụ không đem mà bỏ quách đi. Ấy tôi chỉ sợ thằng Đần nhà tôi đi ở rề lại chẳng biết gì.

BÀ MỐI. — Điều gì chứ điều ấy không lo bà chị ạ ! Em đã có cách. Bây giờ hãy xin bà chị gọi cậu Đần đến đề em hỏi qua loa xem đã.

MẸ ĐẦN. — Thôi thì trăm sự nhờ bà chỉ bảo dùm. (Gọi to) Đần ơi, ra đây bu bảo. (có tiếng thưa ở bên trong).

CẢNH THỨ HAI

Vẫn những người trên. Thêm Đần

Đần ngốc nghếch bước ra, tay cầm cái khung điều vót dở. Trông rõ ngu ra mặt. Chẳng chào khách, hần bước thẳng đến bên mẹ.

ĐẦN. — Bu hỏi gì tôi ?

MẸ ĐẦN, chỉ bà mối. — Có bà đến chơi nên bu cho gọi con ra đề bà hỏi.

ĐẦN, *quay lại bà mối.*— Nào bà hỏi gì thì hỏi đi đề tôi còn phải làm nốt cái điều cánh cộc, đề chiều đi trâu tôi thì với chúng nó.

BÀ MỐI.— Con trai nhớn rồi mà còn chơi điều cánh cộc. Thế nào có muốn lấy vợ không?

ĐẦN.— Lấy vợ làm gì? Bu tôi có lấy vợ đâu?

BÀ MỐI.— Truyện cậu dờ dần lắm. Nhớn thì lấy vợ chứ lấy vợ làm gì. Bu cậu là đàn bà khác.

ĐẦN.— Sao đàn bà lại khác.

(*Bà mẹ Đần lắc đầu thất vọng còn bà mối mỉm cười*)

BÀ MỐI.— Đàn bà thì lấy chồng chứ ai lấy vợ. Lấy vợ nghĩa là lấy một người đàn bà.

ĐẦN.— Sao lại lấy một người đàn bà? Thế thì tôi chẳng lấy. Có lấy thằng cu Sỷ con bác Bách thì tôi lấy. Đánh đáo với thằng Bầy với thằng Bằng tôi vẫn vợ chồng với thằng cu Sỷ.

MẸ ĐẦN.— Lấy vợ đàng này khác. Không phải vợ chồng như đánh đáo. Bu định lấy cô Giá con ông Ba Nhạc ở xóm Tây cho con đấy, con có bằng lòng không?

ĐẦN.— Cô Giá có đôi khuyên bạc ấy à? Có ấy trông xinh nhỉ. Ừ bu lấy cô ấy cho tôi nhé.

BÀ MỐI, *nói với mẹ Đần.*— Đấy bà xem, cậu ấy chẳng thích mê đi là gì?

MẸ ĐẦN.— Thôi thì tôi cứ nhờ bà. Biết đâu chẳng là duyên số của cháu (*hỏi Đần*) Thế nào, con ưng lấy cô Giá chứ?

ĐẦN.— Ừ, mẹ cưới cô ấy cho tôi nhé. Nhưng làm thế nào mà lấy được cô ấy bây giờ,

BÀ MỐI.— Muốn lấy cô ấy thì phải đi ở rề mấy tháng

ĐẦN.— Ở rề nghĩa là thế nào?

BÀ MỐI.— Ở rề nghĩa là đến nhà ông bà Nhạc mà ở rồi ăn giúp làm đỡ người ta.

ĐẦN.— Thế thì tôi chịu thôi. Đề người ta đánh tôi và người ta bắt tôi đi chăn trâu ấy à?

BÀ MỐI.— Truyện cậu dờ lắm! Rề cũng như con, ai bắt cậu chăn trâu và ai đánh cậu. Cậu muốn làm gì thì làm.

ĐẦN.— Tôi muốn đánh đáo, vót khung điều có được không?

BÀ MỐI.— Thế là chơi chứ không phải là làm.

Đần. — Vậy thì tôi phải làm những gì ?

BÀ MỐI. — Cậu cứ liệu mà làm. Thôi thì bố vợ làm gì thì con rề làm việc ấy.

Đần. — Bố vợ là ai mà con rề là ai ? Bà nói tôi cứ mù tịt chẳng hiểu gì.

MẸ ĐẦN. — Ông ba Nhạc là bố vợ, còn con thì là con rề chứ ai nữa. Lúc đến ở rề thì con cứ thấy ông ba Nhạc làm cái gì thì con bắt chước con làm cái ấy.

Đần. — Ủ, bu có nói rõ thế thì tôi mới hiểu. Bà này nói tôi cứ mù tịt. Thế bu cưới cô Giá cho tôi nhé. Hớ ! hớ ! Thích quá ! Tôi cưới vợ !

Đần còn reo, mặt bà mẹ Đần lộ vẻ thất vọng hơn và bà Mối bật buồn cười thì.

Hạ Mân

HỒI THỨ HAI

Cảnh vườn nhà ông bà Nhạc

CẢNH THỨ NHẤT

Ông Nhạc, Bà Nhạc

Mở màn bà Nhạc đang ngồi ở cửa vườn nhặt rau. Ông ở ngoài chạy vào.

ÔNG NHẠC. — Bà nhặt rau đấy à ?

BÀ NHẠC. — Ủ, tôi ngồi ở đây cho nó mát. Kia, tôi tưởng ông đang dọn dẹp bàn thờ để mai giỗ cụ ?

ÔNG NHẠC. — Bàn thờ đã có thắp bố đồ nó thu xếp. Thằng thế mà chịu khó dẻo dề. Tôi làm cái gì nó cũng chanh lấy dề nó làm. Luôn mồm nó nói : « Thầy dề con làm ».

BÀ NHẠC. — Ấy thế mà người ta cứ gièm pha, nói nó chẳng ra gì cả. Cái gì cũng vậy phải được trông thấy mới biết. Bây giờ ông ra đây làm gì.

ÔNG NHẠC. — Tôi ra dọn vườn. Không biết cái cuốc nó dề đâu rồi.

(*Nhìn thấy con dao*) Ủ, tôi phát bớt những cây rậm kia đi.

Ông ra phía góc vườn mà phá những cây rậm.

CẢNH THỨ HAI

Vấn những người trên. Thêm Dần

Trong khi bà Nhạc đang nhặt rau, ông Nhạc đang dọn vườn thì Dần ở đâu tới. Trông thấy ông Nhạc dẫn cây, Dần đi lại tay giăng lấy dao.

ĐẦN. — Thầy đưa con chặt cho. (*Ông đưa dao cho Dần*).

ÔNG NHẠC. — Con đã dọn bàn thờ xong rồi à ?

ĐẦN. — Bẩm . . .

Chẳng chờ Dần trả lời, Ông Nhạc tìm con dao khác. Chặt một cây khác, Dần lại đến cạnh.

ĐẦN. — Thầy đưa con dẫn cho.

ÔNG NHẠC. — (Hơi ngạc nhiên.) Con dẫn xong cây kia rồi à ?

ĐẦN. — Bẩm chưa ạ !

Ông Nhạc tuy vậy lại để cho Dần dẫn cây dó, và đi ra một cây khác. Thì Dần lại đến cạnh,

ĐẦN. — Thầy đưa con dẫn cho.

Lần này thì ông Nhạc không ngạc nhiên nữa. Ông hơi sợ. Ông nhìn Dần ; Dần cũng nhìn ông. Hoảng quá ông quăng dao đi ; Dần cũng bắt trước quăng dao đi. Và ông Nhạc chạy, Dần đuổi theo. Lúc chạy qua chỗ bà Nhạc ngồi, ông lấy chân đá bà một cái bảo : « chạy đi, nó điên » Bà ngơ ngác chưa hiểu sao thì Dần đã đuổi kịp. Ông lại chạy. Dần thấy bố vợ đá mẹ vợ thì cũng làm theo, chỉ khác một cái là Dần đập mẹ vợ rất mạnh rồi chạy theo ông Nhạc.

BÀ NHẠC. — Ông ơi nó đập tôi. Hàng xóm ơi ! chàng rề đập mẹ vợ. Ông Nhạc nghe thấy kêu đành trở lại. Dần cũng trở lại.

BÀ NHẠC. — (Chỉ vào Dần) Thăng mặt mo kia, sao mày đập tao.

ĐẦN. — (Ngơ-ngác) Thừa để bà Mối bảo thế !

Ông nhìn bà há hốc mồm ra không hiểu. Dần cũng nhìn bà há hốc mồm ra như ông, Còn bà thì suýt soa chỗ đau do Dần gây nên. Trong khi ấy. HẠ MẢN

Toan-Ảnh

Cùng một tác giả

SẼ XUẤT BẢN

Cám ơn ông, *Kịch vui ba hồi*

Một trận mưa, *Kịch vui ba hồi*

Nhan-sắc, *Kịch giải về lịch sử.*

Mài dao giấy vợ, *Kịch ngắn.*

Phong - lưu đồng ruộng,

truyện khảo cứu về các phong

tục hay của nước nhà

Một buổi chiều vui, *truyện vui*

Giống một tác giả

SẼ XUẤT BẢN

Một bài nghiên cứu về tác giả
của một tác phẩm văn học
nổi tiếng của nước ta
trong thời kỳ kháng chiến
và sau chiến tranh
được trình bày một cách
rõ ràng và hấp dẫn
đối với độc giả.
